

ILGTSPĒJĪGA ZEMES RESURSU UN AINAVU PĀRVALDĪBA

Valsts pētījumu programmas
“Ilgtspējīga teritorijas attīstība un racionāla zemes resursu izmantošana”
projekts Nr. VPP-VARAM-ITAZRI-2020/1-0002

“Ilgtspējīga zemes resursu un ainavu pārvaldība:
izaicinājumu novērtējums, metodoloģiskie risinājumi un priekšlikumi”
(LandLat4Pol)

Ziņojums

“Sociālo partneru un nozaru speciālistu
iesaiste projektā un informēšana par
rezultātiem un kapacitātes celšana zemes
resursu izmantošanas un ainavu
plānošanas jomā”

VPP projekts	LandLat4Pol
Aktivitāte	“Pētījuma rezultātu izplatīšana”
Rezultāts	Ziņojums par sociālo partneru iesaisti Projektā un nozaru speciālistu iesaistes pasākumu informēšanai par Projekta rezultātiem un projekta partneru kapacitātes celšanai zemes resursu izmantošanas un ainavu plānošanas jomā.
Periods	M1-30
Sagatavots	2023. gadā

Saturs

BIEŽI LIETOJAMIE SAĪSINĀJUMI	5
IEVADS	6
IEINTERESĒTO PUŠU INFORMĒŠANA PAR PROJEKTA ĪSTENOŠANAS GAITU UN TĀ REZULTĀTIEM	7
PROJEKTA UZSĀKŠANAS INFORMATĪVAIS SEMINĀRS	9
SEMINĀRS "PAR ALTERNATĪVO SCENĀRIJU DEFINĒŠANU ILGTSPĒJĪGAI ZEMES RESURSU IZMANTOŠANAI"	12
SEMINĀRS "AINAVU NOVĒRTĒŠANAS PIEEJA LATVIJĀ"	14
SEMINĀRA FOKUSGRUPAS DISKUSIJA	15
SEMINĀRS "ZEMES RESURSU IZMANTOŠANAS ALTERNATĪVIE SCENĀRIJI LATVIJĀ"	16
LPS ORGANIZĒTS SEMINĀRS "AINAVU PĀRVALDĪBA"	19
REĢIONĀLIE DARBSEMINĀRI "AINAVU KVALITĀTES MĒRĶI UN NACIONĀLĀS NOZĪMES AINAVISKI VĒRTĪGO TERITORIJU PĀRVALDĪBAS VADLĪNIJAS"	20
SEMINĀRS "PRODUKTĪVĀS ZEMES RESURSU IZMANTOŠANA LATVIJĀ"	21
SOCIĀLO PARTNERU UN NOZARU SPECIĀLISTU IESAISTE	25
EKSPERTU INTERVIJAS PAR ZEMES RESURSU JURIDISKO IETVARU	25
EKSPERTU INTERVIJAS PAR NACIONĀLĀS NOZĪMES AINAVĀM	25
SABIEDRĪBAS IESAISTES AKTIVITĀTE "MANA UNIKĀLĀ LATVIJAS AINAVA"	28
FOTOGRĀFIJU AKCIJAS STATISTIKA PA AKCIJAS POSMIEM	28
INFORMĀCIJAS PIEPRAŠĪJUMI UN APMAINA AR NOZARU ORGANIZĀCIJĀM	31
DALĪBA ZINĀTNISKAJĀS KONFERENCĒS	32
PĀRSKATS PAR PANELDISKUSIJU "NACIONĀLĀS NOZĪMES AINAVISKI VĒRTĪGĀKĀS TERITORIJAS"	33
POPULĀRZINĀTNISKAS UN IZGLĪTOJOŠAS AKTIVITĀTES PAR PĒTĪJUMA REZULTĀTIEM	34
PROJEKTA IEVIEŠANAS KONSORCIJA IEKŠĒJĀS AKTIVITĀTES	35
PROJEKTA REZULTĀTI	35
PUBLIKĀCIJAS WEB OF SCIENCES, SCOPUS U.C.	35
ZIŅOJUMI PAR RĪCĪBPOLITIKAS IETEIKUMIEM UN RĪCĪBPOLITIKU IETEKMĒ	36

SEKMĪGI AIZSTĀVĒTI PROMOCIJAS UN MAĢISTRA DARBI	36
SPECIFISKIE PROJEKTA REZULTĀTI	37
VPP IETVAROS ĪSTENOTĀ KAPACITĀTES CELŠANA (IESAISTĪŠANĀS IZGLĪTĪBAS PROCESĀ, ATTĪSTOT AR PROGRAMMAS MĒRĶIEM UN UZDEVUMIEM SAISTĪTUS MAĢISTRANTŪRAS STUDIJU KURSUS UN PROGRAMMAS)	37
IZGLĪTĪBA AINAVU PĀRVALDĪBAS JOMĀ	37
NORMATĪVA REGULĒJUMA UN ESOŠĀS SITUĀCIJAS PĀRSKATS	38
STARPTAUTISKĀ PIEREDZE	39
LATVIJAS SPECIĀLISTU PIEREDZE, KOMPETENCE UN VIEDOKLIS	43
APTAUJAS REZULTĀTI	44
AINAVU PĀRVALDĪBAS IESPĒJAMĀIS/ PLĀNOTAIS IZGLĪTĪBAS FORMĀTS UN IESPĒJAS	47
PIELIKUMI	48

Bieži lietojamie saīsinājumi

AFOLU	Lauksaimniecība, mežkopība un zemes izmantošana citos nolūkos / <i>Agriculture, Forestry and Other Land Use</i>
AKM	ainavu kvalitātes mērķi
AREI	Agroresursu un ekonomikas institūts
DAP	Dabas aizsardzības pārvalde
EK	Eiropas Komisija
ES	Eiropas Savienība
ĢIS	Ģeogrāfiskās informācijas sistēmas
ĢZZF	Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultāte
IFLA	European Region of the International Federation of Landscape Architects
IPCC	Klimata pārmaiņu starpvaldību padome / <i>The Intergovernmental Panel on Climate Change</i>
IZM	Izglītības un zinātnes ministrija
ĪADT	Latvijas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas
ĪUK	Īstenošanas un uzraudzības komisija
LAAAA	Latvijas Aitu audzētāju asociācija
LAD	Lauku atbalsta dienests
LandLat4Pol	projekts "Ilgtspējīga zemes resursu un ainavu pārvaldība: izaicinājumu novērtējums, metodoloģiskie risinājumi un priekšlikumi"
LBTU	Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitāte
LIZ	lauksaimniecībā izmantojamās zemes
LLKC	Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs
LPS	Latvijas Pašvaldību savienība
LU	Latvijas Universitāte
LVMI "Silava"	Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "Silava"
LZP	Latvijas Zinātnes padome
NAP2027	Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027. gadam
PKC	Pārresoru koordinācijas centrs
RTU	Rīgas Tehniskā universitāte
SEG	Siltumnīcefekta gāzes
SM	LR Satiksmes ministrija
TIAN	Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi
TM	Tieslietu ministrija
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VAS	Valsts akciju sabiedrība
ViA	Vidzemes Augstskola
VPP	Valsts pētījumu programma
VSIA	Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību
VZD	Valsts zemes dienests
ZI	Zinātniskā institūcija
ZIZIMM	zemes izmantošana, zemes izmantošanas maiņa un mežsaimniecīb
ZM	LR Zemkopības ministrija
ZRI	Zemes resursu izmantošana

LandLat4Pol pētniecisko projektu realizēja Agroresursu un ekonomikas institūts sadarbībā ar Latvijas Lauksaimniecības universitāti, Rīgas Tehnisko universitāti, Vidzemes augstskolu un Latvijas Valsts mežzinātnes institūtu "Silava". Šajā ziņojumā apkopota informācija par VPP projekta "Ilgtspējīga zemes resursu un ainavu pārvaldība: izaicinājumu novērtējums, metodoloģiskie risinājumi un priekšlikumi" (LandLat4Pol) iesaistīto partneru veiktajām publiskajām un kapacitātes celšanas aktivitātēm. Tā kā VPP mērķi un uzdevumi aptver starpdisciplināras pētījumu jomas un dažādu nozaru intereses, tad projekta ietvaros zināšanu apmaiņā, viedokļa noskaidrošanā un rezultātu validācijai sadarbojāmies ar dažādām ieinteresētajām pusēm, piemēram, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju un dažādiem sociālajiem partneriem, t.sk. Latvijas Pašvaldību savienību, Ainavu arhitektu biedrību, Plānošanas reģioniem. Saskaņā ar projekta īstenošanas plānu tika paredzētas dažādas ieinteresēto pušu iesaistes aktivitātes pētījumu tēmās, kā arī kapacitātes paaugstināšana un starpinstitūciju sadarbības veicināšana. Pandēmijas laiks noteica to, ka lielākā daļa aktivitāšu notika attālinātā formātā. Projekta īstenošanas gaitā tika organizēti vairāki semināri un divas zinātniskās konferences. Šajos pasākumos iegūtās atziņas tika izmantotas projekta īstenošanā, t.sk., iekļautas saturiskajos ziņojumos, publikācijās un izmantotas ieteiktajos risinājumos. Tāpat VPP iesaistītie zinātnieki piedalījās starptautiskās un vietēja mēroga konferencēs un pasākumos. VPP ietvaros īstenotie pētījumi bija nozīmīgi vairāku maģistra un doktora darbu izstrādē. Ziņojumā sniegta informācijā apkopotā veidā par projekta nozīmīgākajām aktivitātēm. Ziņojuma pielikumos pievienoti kopsavilkumi un materiāli no projekta aktivitātēm.

leinteresēto pušu informēšana par projekta īstenošanas gaitu un tā rezultātiem

VPP īstenošanā kā nozīmīgs uzdevums tika definēts ieinteresēto pušu (t.sk., sociālo partneru un nozaru speciālistu) informēšana un iesaiste. Informācija par VPP ietvaros organizētajiem semināriem un sanāksmēm apkopota 1. tabulā.

1. tabula

VPP ietvaros organizētajiem semināriem un sanāksmēm

Datums	Vieta	Nosaukums	Dalībnieku skaits/dalībnieki	Saite uz semināra materiāliem
21/01/2021	Tiešsaiste	Uzraudzības grupas tikšanās	Uzraudzības grupas dalībnieki, projekta partneri	
29/01/2021	Tiešsaiste	Tikšanās ar VARAM pārstāvjiem paplašināti	VARAM, ZM, TM	
05/02/2021	Tiešsaiste	Tikšanās ar VARAM par ainavu daļu	VARAM, projekta partneri	
23/03/2021	Tiešsaiste	Tikšanās ar VARAM par ZRI juridiskā ietvara būtību un saturu	VARAM - I. Oša un E. Kāpostiņš, RTU - A. Auziņš, J. Viesturs un A. Romanovs	
22/04/2021	Projekta vadības grupas sanāksme	Tikšanās ar VARAM par ainavu daļu	VARAM, projekta partneri	
30/04/2021	Tiešsaiste	Projekta uzsākšanas informatīvais seminārs	102	https://www.arei.lv/lv/raksts/2021-04-30/informativais-seminars
10/05/2021	Tiešsaiste	Par rekreācijas piepilsētu mežos	A. Klepers, J. Donis, J. Zariņš, P. Lakovskis, A. Nipers.	
2021. gada jūnijs	Tērvetes apkārtnē	Ainavu raksturošanas anketas aizpilde lauka pētījumos	LBTU, ViA, AREI, LVMI "Silava"	
09/09/2021	Tiešsaiste	Tikšanās ar VARAM par 1. nodevuma papildinājumiem	VARAM pārstāvji: I. Draudiņa, D. Granta, E. Kāpostiņš, projekta partneri	
23/11/2021	Tiešsaiste	Seminārs "Zemes resursu izmantošanas efektivitāte"	>25	

25/11/2021	Tiešsaiste	Seminārs "Ainavu novērtēšanas pieeja Latvijā"	42	
29/11/2021	Tiešsaiste	Fokusgrupas diskusija par nacionālas nozīmes ainavām	37	
23/03/2022	Daļēji klātienē un attālināti	Darbseminārs Kuldīgā - ainavu raksturošana un novērtēšana	28	
18/05/2022	Tiešsaiste	Seminārs "Zemes resursu izmantošanas alternatīvie scenāriji Latvijā"	51	https://www.arei.lv/lv/projekti/2020/ilgtspejiga-zemes-resursu-un-ainavu-parvaldiba
09/06/2022	Tiešsaiste	Kopā ar LPS organizēts seminārs "Ainavu pārvaldība"	69	
27/09/2022	Tiešsaiste	Dalība ar ziņojumu Kurzemes plānošanas reģiona sanāksmē	>20	
07/11/2022	Latgales plānošanas reģions, Daugavpils	Reģionālie darbsemināri "Ainavu kvalitātes mērķi un Nacionālās nozīmes ainaviski vērtīgo teritoriju pārvaldības vadlīnijas"	17	
08/11/2022	Vidzemes plānošanas reģions, Cēsis		27	
09/11/2022	Kurzemes plānošanas reģions, Kuldīga		31	
10/11/2022	Zemgales plānošanas reģions, Jelgava		21	
11/11/2022	Rīgas plānošanas reģions, Rīga		14	
16/11/2022	Rīga	GIS dienas	>200	
27/02/2023	Tiešsaiste	Seminārs "Produktīvās zemes resursu izmantošana Latvijā"	100	https://www.arei.lv/lv/projekti/2020/ilgtspejiga-zemes-resursu-un-ainavu-parvaldiba
03/03/2023	Rīga, tiešsaiste	Ziņojums LAAA 41. kopsapulcē un seminārā "Jaunās ainavas"	>25	
22/04/2023	Jelgava, klātienē	Zinātniskā konference "Ainava."	>50	https://www.vbf.lv/ainavu-

		Tehnoloģijas. Māksla.”		arhitekturas- specialitātes- zinātniski- praktiska- konference
--	--	-----------------------------------	--	--

Projekta ietvaros notikušas vairākkārtīgas tikšanās ar VARAM, LŽP un IZM pārstāvjiem.

Projekta uzsākšanas informatīvais seminārs

Pirmajā posmā 30.04.2021. projekta “Ilgtspējīga zemes resursu un ainavu pārvaldība: izaicinājumu novērtējums, metodoloģiskie risinājumi un priekšlikumi” ietvaros tika organizēts tiešsaistes seminārs. Tika apzinātas ieinteresētās puses un potenciālajiem semināra dalībniekiem tika izsūtīta informācija e-pastā (1. pielikums). Tāpat informācija par semināru tika publicēta: AREI interneta vietnē: <https://www.arei.lv/lv/notikumi/2021-04-13/seminars-ilgtspejiga-zemes-resursu-un-ainavu-parvaldiba-izaicinajumu> un LBTU interneta vietnē: <https://www.llu.lv/index.php/lv/notikumi/2021-04-15/tiesasistes-seminars-ilgtspejiga-zemes-resursu-un-ainavu-parvaldiba>.

Semināra mērķis bija informēt visus interesentus par uzsāktu pētījumu, iepazīstinātu sociālos partnerus ar plānoto pētījuma saturu un noskaidrot viedokli par atsevišķiem plānotajiem metodoloģiskajiem risinājumiem. Semināra darba kārtība (2. pielikums) ir pieejama AREI interneta vietnē <https://www.arei.lv/lv/notikumi/2021-04-13/seminars-ilgtspejiga-zemes-resursu-un-ainavu-parvaldiba-izaicinajumu>.

Semināru atklāja VARAM Telpiskās plānošanas un zemes pārvaldības departamenta direktore Ingūna Draudiņa un ziņojumu par VPP sniedza Telpiskās plānošanas departamenta Telpiskās plānošanas nodaļas vadītāja K. Kedo.

Semināra turpinājumā projekta vadītājs, *Dr.geogr.* P. Lakovskis AREI, iepazīstināja semināra dalībniekus ar projektu.

Turpmākajā semināra gaitā savus ziņojumus sniedza projektā iesaistītie zinātnieki:

- **“Ainavu novērtējums: pamats lēmumu pieņemšanai no stratēģiskā līdz projekta mērogam”**, *Prof. S. Bells, (Simon Bell)* (LBTU);
- **“Ainavu novērtēšanas metodoloģiskais ietvars ainavu pārvaldībai Latvijā”**, *Prof. Dr.arch.* D. Skujāne (LBTU);
- **“Izaicinājumi zemes resursu ilgtspējīgas izmantošanas novērtēšanā”**, *Dr.oec.* A. Nipers (LBTU);
- **“Zemes resursu izmantošanas juridiskā ietvara analīze”**, *Dr.oec.* A. Auziņš (RTU).

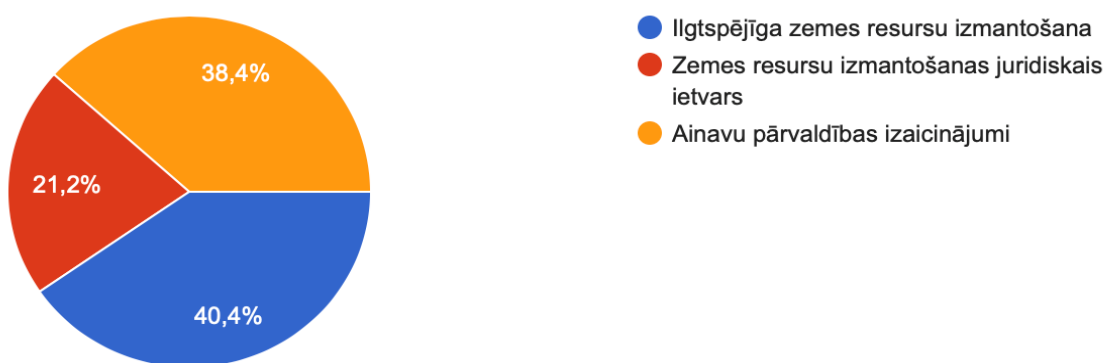
Momentuzņēmumi no semināra norises ir pievienoti 3. pielikumā.

Semināra ietvaros tika veikta dalībnieku aptauja par seminārā apskatītajām tēmām (4. pielikums).

Semināra nobeiguma daļā tika organizēts darbs trīs fokusgrupās:

- Ilgtspējīga zemes resursu izmantošana (vadīja *Dr.oec. A. Nipers*);
- Zemes resursu izmantošanas juridiskais ietvars (vadīja *Phd. J. Viesturs*);
- Ainavu pārvaldības izaicinājumi (vadīja *Dr.geogr. P. Lakovskis*).

Semināra dalībnieku sadalījums fokusgrupās skatāms pievienotajā 1. attēlā.

1.att. Projekta uzsākšanas informatīvā seminārs dalībnieku sadalījums fokusgrupās.

Lai uzsāktu diskusiju par dažādu ainavu pārvaldības līmeņu iesaisti noteiktu ainavu kvalitātes mērķu (AKM) īstenošanā un procesa pārraudzībā, semināra (31.05.2021.) laikā tā dalībnieki aizpildīja aptaujas anketu, kuras rezultāts attēlots zemāk pievienotajā 2. attēlā.

	[Ainavas rakstura daudzveidības saglabāšana]	[Ainava kā zaļās infrastruktūras elements]	[Ainava kā tūrisma resurss]	[Kultūrvēsturisko ainavu pārvaldība]	[Vērtīgu skatu vietu saglabāšana]	[Ainava kā dzīves vides kvalitāte]	[Ainavas sniegto ekosistēmu pakalpojumu integrēšana plānošanā]	[Bioloģiskā daudzveidības un dabas vērtību saglabāšana]	[Unikālu un simbolisku ainavu identificēšana un pārvaldība]	[Jūtīgo ainavu monitoringa un aizsardzība]
Nacionālais līmenis (tai skaitā dažādu ministriju kompetences)	11	9	6	11	3	3	7	12	13	9
Reģionu līmenis (plānošanas reģioni)	11	11	10	10	7	5	11	11	9	10
Novadu līmenis	11	13	12	9	11	13	11	11	9	9
Konkrētas vietas (kultūrvēsturisks objekts utt.) līmenis	8	7	10	8	12	13	4	10	9	6

lielākais balsu skaits
mazākais balsu skaits

2.att. Projekta uzsākšanas informatīvā semināra dalībnieku aptaujas rezultāti.

Aptaujā piedalījās neliels skaits respondentu (kopumā 14) no ar ainavu pārvaldību saistītām institūcijām, tāpēc rezultāti vairāk iezīmē tendenci, bet būtu nepieciešama plašāka respondentu auditorija, lai uzlabotu rezultātu ticamību.

Aptaujai tika definēti 10 AKM, kuri apskatīti nacionālā, reģionālā, novadu un vietas līmeņu kontekstā. Visbiežāk lielākais balsu skaits saistībā ar dažādu pārvaldības līmeņu iesaisti bija vērojams novadu līmenī (5 no 10 AKM), kas apliecina, ka konkrētā AKM īstenošana galvenokārt tiek īstenota novadu līmenī. Vismazāk lielākais balsu skaitu vērojams vietas līmenī, kurā tika atzīmēti 2 AKM.

Nacionālajā līmenī kā būtiskākie AKM ir izdalīti:

- ainavas rakstura daudzveidības saglabāšana;
- kultūrvēsturisko ainavu pārvaldība;
- bioloģiskās daudzveidības un dabas vērtību saglabāšana;
- unikālu un simbolisku ainavu identificēšana un pārvaldība.

Reģionu līmenī kopumā vērojams liels balsu skaits, kas apliecina, ka reģionu līmenim ir būtiska loma ainavu pārvaldības un AKM īstenošanā. 7 no 10 AKM šajā līmenī uzrādās augsts vērtējums, izņemot AKM, kas saistās ar ainavu kā dzīvesvidi un vērtīgo skatu vietu saglabāšanu, kas izcelti kā būtiskākie vietas līmenī.

Ja analizē atsevišķi pa AKM, tad ainavas rakstura daudzveidības saglabāšana iezīmējas nacionālajā, reģionu un novadu līmeņos, kas pamatojas arī ar plašo mērogu, kādā risināms konkrētais AKM. Līdzīgs pamatojums veidojas saistībā arī ar AKM Ainava kā zaļās infrastruktūras elements, kas tiek akcentēts novadu un reģionu līmeņos. Ainava kā tūrisma resurss ļoti izteikti iezīmējas tieši novadu līmenī, kas skaidrojams ar šīs jomas organizēšanas un pārvaldības specifiku, kura tiek īstenota galvenokārt vienas pašvaldības ietvaros. Kultūrvēsturisko ainavu pārvaldība tiek akcentēta nacionālajā un arī reģionu līmeņos, kas norāda uz šī AKM lomu nacionālo vērtību saglabāšanā, par kurām atbildību būtu jāuzņemas jau valstiskā (tai skaitā jomas specifisku institūciju) līmenī. AKM Vērtīgu skatu vietu saglabāšana un ainava kā dzīvesvide tiek uzrādīta tieši vietas un novada līmeņos, kas skaidrojams ar cilvēka līmeņa mērogu, kādā šie AKM tiek apskatīti. Tāpat visbiežāk tieši vietas un novada līmeņos tiek plānoti finanšu resursi un konkrēti rīcības plāni saistībā ar šo ainavas kvalitātes mērķu īstenošanu. Savukārt Bioloģiskās daudzveidības un dabas vērtību saglabāšana un Unikālu un simbolisku ainavu identificēšana un saglabāšana tiek iezīmētas kā nacionālā līmenī risināmi AKM. Tas norāda arī uz nepieciešamību pēc vienotiem principiem šādu ainavu identificēšanā un pārvaldībā. Jūtīgo ainavu identificēšana un monitorings izteikti parādās tieši reģionu līmenī.

Aptauja kopumā norādīja arī uz patreizējo tendenci, ka konkrēti risinājumi un rīki saistībā ar AKM īstenošanu galvenokārt tiek meklēti tieši novadu līmenī. Reģionu līmenis iezīmējas vairāk kā procesu “pieskatošs”, bet nacionālajā līmenī iezīmējas tikai valstiski nozīmīgu AKM īstenošana.

Kopumā seminārā piedalījās nedaudz vairāk nekā 100 dalībnieki, kuri pārstāvēja valsts pārvaldes iestādes, pašvaldības, zinātniskās institūcijas, kā arī nevalstisko sektoru:

Projekta uzsākšanas informatīvā semināra dalībnieku pārstāvniecības

Lēmēj institūcijas	ZM, SM, VARAM,
Institūcijas	LAD, PKC, ZM Meža departaments, VAS "Valsts nekustamie īpašumi", VZD, VSIA Latvijas Valsts ceļi, DAP
Pašvaldības un reģioni	Balvu novada pašvaldība, Rēzeknes novada pašvaldība, Ludzas novada pašvaldība, Viļānu novada pašvaldība, Viļānu novada pašvaldības dome, Krāslavas novada dome, Aglonas novada dome, Latgales plānošanas reģions, Rīgas plānošanas reģions, Vidzemes plānošanas reģions
Nevalstiskās organizācijas	Latvijas Dabas fonds, Latvijas Pašvaldību savienība, Latvijas Kūdras asociācija, biedrība "Zemnieku saeima", Meža konsultāciju pakalpojuma centrs, Latvijas Meža īpašnieku biedrība, LLKC
Zinātniskās institūcijas	LBTU - Vides un būvzinātņu fakultāte, Ainavu arhitektūras un plānošanas katedra; LU Bioloģijas katedra, ViA, RTU, Silava, AREI.

Seminārs "Par alternatīvo scenāriju definēšanu ilgtspējīgai zemes resursu izmantošanai"

Dr.oec. A. Nipers semināra (23.11.2021.) dalībniekus iepazīstināja ar WP2 aktivitātes uzdevumiem un zemes resursu novērtēšanas koncepciju. Kā viens no galvenajiem aktivitātes uzdevumiem ir alternatīvo scenāriju definēšana, iesaistot ieinteresētās puses. Semināra dalībniekiem piedāvātie scenāriji ilgtspējīgai zemes resursu izmantošanai:

- Scenārijs 1: Klimatneitralitāte
 - a. Oglekļa piesaistes būtiska palielināšana lauksaimniecības un meža zemēs
 - b. SEG emisiju samazināšana un novēršana
 - c. Citām zemes funkcijām ļaut samazināties (bet meklēt mazāko samazinājumu)
- Scenārijs 2: SEG emisiju samazināšana, minimizējot negatīvo ietekmi uz ražošanu/nodarbinātību/biodaudzveidību
 - a. Bioloģisko saimniecību skaita palielināšana, SEG emisiju samazinošo tehnoloģiju ieviešana saimniecībās, zaļmēslojuma un kūtsmēslojuma izmantošana, zālāju platību palielināšana, minimāla augsnes apstrāde, kultūraugu dažādošana
 - b. Zemas kvalitātes platību pārvēršana meža zemēs, ātraudzīgo plantāciju ierīkošana
 - c. Zālāju platību palielināšana uz auglīgām organiskajām augsnēm, stabila gruntsūdens līmeņa uzturēšana uz organiskajām augsnēm
 - d. Neapsaimniekoto un aizaugušo lauksaimniecībā izmantojamo zemju atgriešana ražošanā
 - e. Mazietilpīgi saimniekošanas veidi (apmežošana, ūdens režīma atjaunošana, ilggadīgo zālāju platību palielināšana)

- f. Koku ciršanas intensitātes samazināšana, meža platību palielināšana
- g. Ekstensīva lauksaimnieciskā darbība, bioloģisko saimniecību skaita palielināšana, ilggadīgo zālāju platību palielināšana, lauksaimniecības dzīvnieku skaita samazināšana

Diskusijas tēzes:

- 2035. gadā ES paredz, ka zemes sektoram (apbūve, lauksaimniecība, mitrāji, meža zemes) ir jābūt klimatneitrālam. Viens no svarīgākajiem jautājumiem ir, ko vēl vairāk darīt ar zemes resursiem, lai veicinātu piesaisti, jo ZIZIMM sektors ir vienīgais, kas veido piesaisti.
- Klimatneitralitātes mērķi šobrīd skaidri iezīmējas - 0.6 milj. tonnas zemes sektorā 2030. gadā, neitrāls AFOLU sektors 2035. gadā, t.i. vismaz 2 milj. piesaiste ZIZIMM kategorijās un līdz 10% no pārējos sektoru emisijām 2050. gadā, t.i. 3 milj., piesaiste ZIZIMM sektorā, nodrošinot, ka šāda situācija saglabājas pēc 2050. gada. Klimatneitralitātes scenārijs ZIZIMM sektorā pašlaik ir skatīts kā ražošanas saglabāšana esošā apjomā vai ražošanas intensificēšana.
- Zemes resursu izmantošanā ļoti būtisku lomu ieņem arī zemes dziļu izmantošana, piemēram, kūdras ieguve, kas ir ļoti aktuāls jautājums, un ir jāvērs uzmanība uz degradēto teritoriju rekultivāciju.
- Appludināšanas (organisko augšņu, purvu rekultivācija) ietekme uz SEG emisiju samazināšanu nav viennozīmīga un ir pamatotāk domāt par organisko augšņu izmantošanu citam mērķim, kas būtu mazāk emisiju ietilpīgs un radītu pozitīvāku ietekmi uz klimatneitralitāti.
- Saimnieciskās darbības novērtēšanā ļoti svarīgi ir rēķināt ieguvumu eur/ha pie konkrētās saimnieciskās darbības. Ja ir ļoti būtiski jāmaina saimniekošanas veids, lai mazinātu SEG emisijas, tad ir ļoti svarīgi arī saprast, ko tās izmaiņas nozīmēs tautsaimniecībai.
- Ir būtiski ieviest bāzes scenāriju jeb nulles scenāriju, kas atspoguļotu situāciju zemes resursu apsaimniekošanā, ja turpinātu saimniekot kā līdz šim, jo tādā veidā būtu iespējams salīdzināt ar citiem scenārijiem. Scenārijiem ir jābūt marginālāk definētiem, ar ļoti konkrēti uzskaitītiem scenārija darbības virzieniem.
- Reālistiskāks ir 2. scenārijs, jo ļauj meklēt kompromisus.
- 3. scenārijs var būt specializēts uz reģionālu pieeju, lai piemērotu tādu zemes funkciju zemes poligonam, kas sniedz vislielāko atdevi.
- Arī minerālaugsnes var palielināt oglekļa saturu, bet tas ir liels izaicinājums un nav viena gada pasākums. EK prognozē, ka CO₂ vienības cena būs 10 eur. Augsnē var piesaistīt līdz 0.1-0.5 tonnas CO₂ gadā, aptuveni, vai 1-5 eur ha⁻¹ gadā ir nepietiekams arguments, lai ierobežotu ražošanu. Oglekļa satura palielināšana minerālaugsnē ir saistīta ar augsnes auglību, augsnes veselību, augsnes bioloģisko daudzveidību.

- Zaļo kredītu ģenerēšana būs nozīmīgs klimata politikas elements. Zemes īpašnieks varbūt nākotnē varētu pelnīt ražojot oglekļa piesaisti, kas darbotos pēc tirgus principa, nevis ierobežojot, kā tas ir pašlaik. Galvenais, lai zaļais kredīts un oglekļa piesaiste ir mūsu zemes īpašniekam.
- Lielie infrastruktūras projekti mainīs zemes lietošanas kategoriju un nenodrošinās vairs oglekļa piesaisti, tāpēc kā viena no rīcībām kādā scenārijā varētu būt *Zero land take* principa iekļaušana, kur zemes platības, kas tiek pārvērstas par infrastruktūras objektu, tiek kompensēta ar oglekļa piesaisti citās platībās vai degradēto teritoriju rekultivāciju.

Seminārs “Ainavu novērtēšanas pieeja Latvijā”

25.11.2021. projekta ietvaros tika organizēts seminārs “Ainavu novērtēšanas pieeja Latvijā”, aicinot uz fokusgrupas diskusiju dažādu ainavas jomu speciālistus, lai iepazīstinātu ar izstrādāto pieeju ainavu rakstura novērtēšanai Latvijā un veikto lauka pētījumu Kuldīgas apkārtnes ainavām. Dalībnieki pārstāvēja valsts pārvaldes sektoru, pašvaldību sektoru, zinātnes pārvaldības un pētniecības iestādes, nevalstiskās organizācijas, uzņēmējdarbības un privāto sektoru. Papildu semināram tika organizēta aptauja par ainavu pārvaldības aspektiem un tās rezultāti. Seminārā “Ainavu novērtēšanas pieeja Latvijā” piedalījās 42 dalībnieki no 18 institūcijām, 1 pašnodarbināta persona un 1 privātpētniece. Detāls dalībnieku izklāsts sniegts zemāk:

3.att. Semināra dalībnieku pārstāvētās organizācijas.

Uzaicināto organizāciju saraksts tika saskaņots ar VARAM.

Semināra laikā dalībnieki tika iepazīstināti ar četriem ziņojumiem:

- **“Ainavu politikas aktualitātes”**, D. Granta, VARAM, Telpiskās plānošanas un zemes pārvaldības departaments;
- **“Ārvalstu pieredze ainavu novērtēšanā”**, *Dr.oec.* I. Stokmane (LBTU);
- **“Ainavu novērtēšanas pieeja Latvijā. Kuldīgas novada piemērs”**, *Dr.arch.* D. Skujāne (LBTU);
- **“Latvijas ainavu digitālais atlants”**, *Dr.geogr.* P. Lakovskis (AREI).

Semināra fokusgrupas diskusija

Semināra dalībnieki pēc ziņojumu noklausīšanās tika aicināti līdzdarboties interaktīvajā vidē tiešsaistes platformā *MIRO*, sniedzot savu viedokli par vairākiem pētniekus interesējošiem jautājumiem. Paralēli diskusijai, dalībnieki interaktīvajā vidē norādīja:

- līmeni, kurā darbojas ainavu jomā;
- sadarbības partnerus un jomas ainavu pārvaldības jautājumos, ar ko saskaras ikdienā;
- izmantošanas iespējas digitālajam atlantam.

Dalībnieku atbildes iezīmēja tendenci ar ainavu pārvaldības jautājumiem vairāk darboties valsts līmenī, kas saistīts ar dabas aizsardzības un pārvaldes jautājumiem, zemes un ainavu pārvaldības jautājumiem, likumdošanu, dažādu sektoru un jomu darbību vadlīniju izstrādi un reglamentētu procesu uzraudzību. Tāpat valsts līmenī tiek risināti tādi jautājumi kā izglītība ar ainavu saistītās jomās, valsts un ES fondu regulējums un pieejamība, mediju darbība. No dalībnieku puses tika atzīmēts arī, ka valsts līmenī svarīgs ir arī mežsaimniecības jomas uzraudzības process un ainavu politikas izstrāde un ieviešana, koordinējot viedokli, kas tiek sniegts EK un arī organizējot procesu Eiropas Ainavu balvas pretendentu izvirzīšanai. Valsts līmenī notiek cieša dažādu organizāciju sadarbība iepriekš minēto jautājumu koordinēšanai.

Otrs biežāk norādītais sadarbības līmenis ir pašvaldības, kur uzmanība tiek pievērsta dabas un ainavu aizsardzības jautājumiem, ainavu plānošanas un pārvaldības aspektiem, tai skaitā plānojumu un koncepciju izstrādei un ieviešanai. Pašvaldību līmenī notiek arī reglamentēta teritorijas attīstības plānošana (dažādu līmeņu teritoriju plānošana – tematiskie plānojumi, lokālplānojumi, detālplānojumi, un būvniecības jomas dokumentācijas saskaņošana).

Sadarbība notiek arī reģionu līmenī, galvenokārt pētniecības jomā, kur notiek cieša sadarbība ar dažādām valsts sektora iestādēm un ekspertiem.

Sabiedrības iesaiste minēta uzņēmējdarbības sektorā privātpersonu līmenī, nodrošinot tiešu pakalpojumu sniegšanu indivīdiem.

Fokusgrupa par nacionālas nozīmes ainaviski vērtīgajām teritorijām

Saistībā ar nacionālas nozīmes ainaviski vērtīgajām teritorijām fokusgrupa notika 2021. gada 29. novembrī no plkst. 14:00 līdz 16:30 tiešsaistes platformā *MsTeams*. Fokusgrupas diskusiju vadīja *Dr. geogr. A. Klepers (ViA)*.

Fokusgrupas norises kārtība:

- īss ievads par mērķi un priekšlikumiem, pamata uzstādījumi apspriešanai;
- pētnieku sagatavoti jautājumi diskusijai, uz kuriem katrs fokusgrupas dalībnieks sniedz savu atbildi-redzējumu. Fokusgrupā piedalījās 21 dalībnieks.

Detalizētāka un papildu informācija ir pieejama D3.2.atskaites pielikumā.

Seminārs “Zemes resursu izmantošanas alternatīvie scenāriji Latvijā”

Seminārs norisinājās 18.05.2022. no plkst. 10:00 līdz 12:30, aktivitāte WP2: Zemes resursu izmantošanas efektivitātes novērtēšana ietvaros, semināru vada *Dr.oec. A. Nipers* un *Ph.D. K. Valujeva (LBTU)*.

Uzaicinājums semināram tika izsūtīts 169 ieinteresētajām pusēm, semināram reģistrējās 56 dalībnieki, seminārā piedalījās 51 dalībnieks, ieskaitot prezentētājus.

Diskusijā pārstāvētās organizācijas: LBTU, VARAM, SAM, AREI, PKC, RTU, DAP, LOB, LKA, LDF, Silava, ViA.

Semināra laikā dalībnieki tika iepazīstināti ar pieciem ziņojumiem:

- **“Rekreācijas piedāvājuma un pieprasījuma novērtēšanas pieeja zemes resursu attīstības scenāriju novērtēšanā”**, *Dr. geogr. A. Klepers (ViA)*;
- **“Zemes izmantošanas likumdošanas un izvirzīto mērķu novērtējums”**, *Ph.D. K. Valujeva, (LBTU), Dr.oec. A. Auziņš (RTU)*;
- **“Bioloģiskās daudzveidības novērtēšanas pieeja zemes resursu attīstības scenāriju novērtēšanā”**, *Dr. geogr. P. Lakovskis, Mg.soc.sci. I. Leimane (AREI)*;
- **“SEG emisiju novērtējums mežu sektorā zemes resursu attīstības scenāriju novērtēšanā”**, *Mg.envir.sc. R. Meļņiks, (SILAVA)*;
- **“Zemes resursu attīstības scenāriji Latvijā sociālekonomisko un klimata pārmaiņu radīto izaicinājumu kontekstā”**, *Dr.oec. A. Nipers (LBTU)*.

Semināra prezentācijas pieejamas AREI mājaslapā: <https://www.arei.lv/lv/projekti/2020/ilgtspejiga-zemes-resursu-un-ainavu-parvaldiba>

Diskusijas kopsavilkums:

- Ieteikums veidot valstī attīstības plānošanas dokumentu sistēmu ar garāku termiņu, kā arī īpašu uzmanību pievērst dažādu nozaru ilgtermiņa redzējumam. Ar Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju nav pietiekami, jo pārāk vispārīgi apskata visas nozares.
- Semināra laikā tika diskutēts par ĪADT platībām Latvijā. Nav vienotas izpratnes starp ieinteresētajām pusēm par ĪADT platībām Latvijā, jo pieejamā statistiskā informācija ir sadrumstalota un rada apjukumu - ĪADT pamatteritoriju kopējā platība: 18.22%; ĪADT pamatteritoriju kopējā platība (bez pārklājuma): 17.51%; ĪADT sauszemes pamatteritorijas: 19.32%; ĪADT sauszemes pamatteritoriju kopējā platība (bez pārklājuma): 18.46%; ĪADT jūras pamatteritorijas: 15.65%; ĪADT jūras pamatteritorijas (bez pārklāšanās): 15.65%, Natura 2000 teritorijas: 12.80%. Savukārt Latvija2030 un NAP2027 iekļautais mērķis par īpaši aizsargājamo dabas teritoriju platību īpatsvaru no kopējās Latvijas teritorijas ir 18.2%, bet nav skaidri nodefinēts, vai tās ir visas gan sauszemes, gan jūras ĪADT, tikai sauszemes vai tās, kas iekļautas Natura 2000 tīklā. Šāda pieejamās statistikas un izvirzītā mērķa neskaidrība rada apdraudējumu mērķa sasniegšanai, kā arī mērķa sasniegšanas potenciāla vērtējums var izrādīties kļūdains, ja mērķa vērtība nav sasaistīta un konkrēti definēta, ņemot vērā pieejamo statistiku.
- Rekreācijas funkcija lielākajā daļā pārklājas citām zemes izmantošanas funkcijām, tāpēc semināra laikā tika uzdots jautājums: vai un kā ir plānots novērtēt šīs funkcijas īpatsvaru/ietekmi kopējā scenāriju modelī? Katram zemes poligonam/ zemes vienībai tiks novērtēta rekreācijas funkcija.
- Mežu nozīmi bioloģiskajai daudzveidībai atbilstošāk būtu vērtēt, ņemot vērā nevis pieļaujamās saimnieciskās darbības, bet reāli veikto darbību. Var būt mežs ar ierobežojumiem, bet bez bioloģiskās vērtības un arī otrādi – ES nozīmes biotops, kas netiek normatīvi aizsargāts.
- Pamatā projekta pieeja bioloģiskās daudzveidības funkcijas novērtējumam balstās uz esošo bioloģisko daudzveidību, kuru raksturo datu bāze “OZOLS” un iespēju robežās tiek ņemts vērā bioloģiskās daudzveidības potenciāls, bet netiek veikta pilnvērtīgs ekosistēmu novērtējums ar indikatoru sugām u.tml., jo tas visai Latvijas teritorijai ir vairāku gadu darbs.
- SEG emisiju novērtējumā meža sektorā tiek pieņemts, ka no minerālaugsnēm un dabiski mitrām organiskajām augsnēm emisijas neveidojas no augsnes, bet emisijas rada nedzīvā koksne. Tiek pieņemts, ka no pašas augsnes emisiju nav, piesaiste veidojas no oglekļa ieneses, kas veidojas no nobirām, atmirušās koksnes un dzīvās biomasas.
- Vai modelī tiek ņemta vērā arī ilgtermiņa ietekme? Pārveidojot ES nozīmes zālāju biotopu par aramzemi var ātru, bet biotopa atjaunošanai ir nepieciešami vairāk nekā 10 gadi. Nosacīti viss,

kas ir no ekonomiskā skatupunkta, tad tā ir īstermiņa ietekme, jo netiek ierēķināti produkcijas pieaugumi un inflācija, bet bioloģiskajai daudzveidībai drīzāk ir ilgtermiņa ietekme.

- Vai pareizi saprotu, ka saimnieciskās darbības vērtējums zemes gabalam x ir cieši saistīts ar tirgus pieprasījumu un konkrēta produkta cenu? Piemēram, ja pienam ir zema iepirkuma cena, bet graudaugiem augsta, tad izdevīgāk ir audzēt graudus? Vai ir iespējams novērtēt zemes nogabala ražošanas funkciju, nesaistot to ar tirgus konjunktūru? Cenām ir lielas svārstības, mēs novērtēsim ilgtermiņa stabilu cenu, kas balstās vēsturiskajos datos, jo ir grūti paredzēt, kas notiks nākotnē, ņemot vērā pašreizējo situāciju pasaulē.
- SEG emisiju aprēķini modelī ir veikti, izmantojot IPCC vadlīniju metodiku, kas ir starptautiski atzīta un izmantota metodika, ko izmanto valstis, izstrādājot nacionālos inventarizācijas ziņojumus. SEG emisiju aprēķins poligona līmenī ir sarežģīts, bet tas ir maksimāli pietuvināts reālai situācijai un kalibrēts ar nacionālā inventarizācijas ziņojumā iesniegto informāciju.
- Vai pašvaldības līmenī ir iespējams izmantot izstrādātos scenārijus, lai veicinātu dabas kapitāla ilgtspējīgu pārvaldību? Pašvaldībai izvirzīt mērķus ir svarīgi, bet tikpat svarīga ir motivācijas sistēma, lai būtu virzība mērķa sasniegšanai.
- Vai ar ražošanu saistītajiem parametriem tiek ņemta vērā arī augsnes dabiskā auglība - proti, vai nevar gadīties tā, ka scenārijs rēķina ražošanas intensifikāciju vietās, kur tas praktiski ir maz ticams? Katram laukam ir detalizēta informācija un viens no parametriem ir arī augsnes kvalitātes balles. Modelī ir parametri, kas neļaus, piemēram, mazauglīgās smilšainās augsnēs audzēt graudaugus.
- Kas varētu sekmēt polarizēto dimensiju novēršanu? Vai tās būtu konkrētas vērtības, kas katrā no tām sasniedzamas noteiktā periodā? Ar modeļa palīdzību to atrisināt nebūs iespējams, bet ar modeļa palīdzību var pateikt, kur veidojas konflikti starp dažādajiem politikas dokumentos ietvertajiem mērķiem.

Padlet aktivitātes kopsavilkums:

Diskusijas noslēgumā visiem dalībniekiem bija iespēja komentēt, papildināt un sniegt savu vērtējumu par alternatīvajiem scenārijiem un piedāvātajām darbībām katrā scenārijā. *Padlet* rīkā katram dalībniekam bija pieejams kopsavilkums par alternatīvajiem scenārijiem un katrs dalībnieks varēja gan komentēt, gan novērtēt savas kompetences ietvaros, vai konkrētā darbība palīdzētu sasniegt alternatīvā scenārija mērķi, gan arī pievienot papildus darbības. Informācijas apkopojums no *Padlet* par katru scenāriju sniegts 5. pielikumā.

LPS organizēts seminārs “Ainavu pārvaldība”

Pārskats par semināru “Ainavu pārvaldība”

Seminārs notika hibrīda formātā LPS semināru zālē, izmantojot LPS digitālo platformu, kura ir ierasts komunikācijas kanāls LPS ar pašvaldībām un partneriem. Seminārs notika 2022. gada 9. jūnijā no plkst. 10:00 līdz 13:30.

Seminārā klātienē piedalījās deviņi dalībnieki un 69 dalībnieki attālinātā formātā, semināru atklāja I. Peipiņa un semināru vadīja projekta vadītājs *Dr.geogr. P. Lakovskis*. Semināra laikā dalībnieki tika iepazīstināti ar pieciem ziņojumiem:

- **“Par pašvaldību līdzdalību Eiropas ainavu konvencijas mērķu sekmēšanā”**, I. Draudiņa, (VARAM, Telpiskās plānošanas un zemes pārvaldības departamenta direktore);
- **“Par Eiropas Padomes ainavu balvas nacionālo atlasī”**, D. Granta (VARAM Telpiskās plānošanas un zemes pārvaldības departamenta, Telpiskās plānošanas politikas nodaļas vecāka eksperte);
- **“Par nacionālās nozīmes ainavām pašvaldību teritorijās: vietas un to stratēģiskā nozīme”**, *Dr.geogr. A. Klepers* (ViA);
- **“Ainavu kvalitātes mērķi un to sasniegšana”**, *Dr.arch. D. Skujāne, Dr.oec. I. Stokmane, Dr. arch. U. Īle* (LBTU);
- **“Vadlīnijas nacionālās nozīmes ainavu apsaimniekošanai: resurss un atbildība”**, *Dr.oec. A. Līviņa* (ViA);
- Diskusija un jautājumi.

Galvenās ziņojumu un diskusiju atziņas

Sabiedrības aktīva iesaiste ainavas uzturēšanā un apsaimniekošanā. I. Draudiņa atzīmēja, ka Eiropas Padomes ainavu balvas novērtējumā tiek izcelta aktīva sabiedrības iesaiste. Ir kopīgs darbs, bet arī individuāli darbi.

D. Granta norādīja par brīvprātīgo iniciatīvu atbalstu un iekļaušanu ainavu pārvaldībā. Brīvprātīgās iniciatīvas ir ļoti labs termins. Ieteikums par līdzdalības budžetēšanas principa iekļaušanu ainavu uzturēšanā.

Nacionālās nozīmes ainavu teritoriju noteikšanas metodika un ekspertu sagatavotais saraksts 12+

Īss pārskats par nacionālo ainavu teritoriju atlasē metodiku. Vēsturisko zemju likums ņemts vērā pie noslēguma atlasē, iekļaujot pārstāvniecību no Malēnijas. Seminārā tika piedāvātas 12+ teritorijas. Izcelts, ka šīs teritorijas parāda Latvijas daudzveidīgo ainavu piedāvājumu.

S. Skudra (Rīgas plānošanas reģions) norādīja, ka teritoriju skaits ir optimāls Latvijas gadījumā. D. Granta norādīja, ka ir nepieciešams ekspertu (t.sk. plānošanas reģioni, K. Vilciņa, D. Granta no VARAM) gala novērtējums- lēmums (*Judgment*) par nacionālajām ainavu teritorijām.

Ainavu kvalitātes mērķi

Īss pārskats par AKM nozīmi, zaļo infrastruktūru, zili zaļo infrastruktūru. Sabiedrības vēlmes attiecībā uz ainavu. Pašvaldību attīstības mērķi un to sasniegšanai atbilstošu teritoriju izvēle, ņemot vērā ainas jutīgumu.

Diskusija par jutīguma klasēm, to skaitu. Diskusijas kopsavilkums iekļaut 3 ainavu jutīguma novērtējuma klases. Projekta eksperti būs sagatavojuši AKM (pamatuzmetumu) diskusijai ar pašvaldību speciālistiem. Aicinājums pašvaldību speciālistiem būt atsaucīgiem rudens pusē, lai kopīgi izskatītu AKM.

Ainavu pārvaldība

Seminārā tika izstāstīta Nacionālo ainavu teritoriju pārvaldības vadlīniju struktūra no kopīgā visām teritorijām līdz specifiskajām teritorijām. Jautājums, kuru pārdomāt un iekļaut par saimniekošanu šajās teritorijās (Rīgas domes pārstāve). *Dr. geogr. A. Klepers* papildina par vietas vajadzību (vietējo iedzīvotāju) nodrošināšanu, lepošanās ar vietu. S. Skudra papildina par atsevišķu teritoriju intensīvo lietojumu ikdienā.

S. Skudra par mērķorientēto atbalstu, kas tiek novērtēts kā ļoti būtisks, bet ņemt vērā arī piekļuves posmu uz "Ainavu".

Reģionālie darbsemināri "Ainavu kvalitātes mērķi un Nacionālās nozīmes ainaviski vērtīgo teritoriju pārvaldības vadlīnijas"

Darbsemināri notika klātienē:

- 07.11.2022. Daugavpilī, piedaloties 17 dalībniekiem
- 08.11.2022. Cēsīs, piedaloties 27 dalībniekiem
- 09.11.2022. Kuldīgā, piedaloties 31 dalībniekam
- 10.11.2022. Jelgavā, piedaloties 21 dalībniekam
- 11.11.2022. Rīgā, piedaloties 14 dalībniekiem

Piecos semināros klātienē piedalījās 110 dalībnieki. Darbsemināru mērķis bija:

- Kopīgi apspriest ainavu kvalitātes mērķus un identificēt specifiskos pārvaldības uzdevumus noteiktajām Nacionālās nozīmes ainaviski vērtīgajām teritorijām.
- Rosināt diskusiju par aktuāliem ainavu pārvaldības jautājumiem, ainavu kvalitātes mērķu noteikšanu un to ieviešanu praksē.

Semināra darba kārtības jautājumi bija šādi:

Darba kārtība:

10:45 - 11:00 Reģistrācija, kafija

11:00 - 12:30 Ainavu kvalitātes mērķi, to izvirzīšanas pieeja un priekšlikumi ainavu attīstībai un saglabāšanai

12:30 - 13:30 Pārtraukums

13:30 - 16:00 Nacionālās nozīmes ainaviski vērtīgo teritoriju pārvaldības vadlīnijas:

✓ svarīgāko ainavu vērtību un kvalitātes mērķu noteikšana

✓ ainavu pārvaldības uzdevumi

Darbsemināra diskusiju un domapmaiņas rezultāti ir atspoguļoti pārskata tabulā par katru semināru atsevišķi, izdalot šādus tematus: NNAVt potenciālais statuss, pārvaldības padome (sastāvs, funkcijas), pārvaldības priekšlikumi, sadarbības un motivācijas instrumenti. Kopumā darbsemināros tika atbalstīts NNAVt statuss ar nostiprinājumu normatīvā regulējumā, kas tika pamatots ar ierobežojumu nodrošināšanu, bet vienlaikus kā ļoti būtiska tika atzīta motivējoša pieeja (burkāna došanas princips) (6. pielikums).

Seminārs “Produktīvās zemes resursu izmantošana Latvijā”

Seminārs norisinājās 27.02.2023. no plkst. 14:00 līdz 17:00., aktivitāte WP2: Zemes resursu izmantošanas efektivitātes novērtēšana, semināru vadīja *Dr.geogr. P. Lakovskis*.

Uzaicinājums semināram tika izsūtīts 188 ieinteresētajām pusēm, semināram reģistrējās 143 dalībnieki, seminārā piedalījās aptuveni 100 dalībnieki, ieskaitot prezentētājus.

Seminārā pārstāvētās organizācijas: LBTU, AREI, RTU, VARAM, PKC, DAP, LOB, Silava, KEM, ZSA, LU, ZM, LDF, LLKC, DAP.

Semināra laikā dalībnieki tika iepazīstināti ar četriem ziņojumiem:

- **“ZRI raksturojums un novērtēšanas metodoloģija”**, *Ph.D. K. Valujeva* (LBTU);
- **“ZRI juridiskā ietvara un pārvaldības novērtējums Latvijā un starpvalstu salīdzinājums”**, *Dr.oec. A. Auziņš* (RTU);
- **“Alternatīvo scenāriju rezultāti”**, *Dr.oec. A. Nipers* (LBTU);
- **“Priekšlikumi ZRI juridiskā ietvara pilnveidošanai”**, *Dr.oec. A. Auziņš* (RTU);
- **“Priekšlikumi principiem un rīcībām zemes resursu efektīvai apsaimniekošanai”**, *Dr.oec. A. Nipers* (LBTU).

Semināra prezentācijas pieejamas AREI mājaslapā: <https://www.arei.lv/lv/projekti/2020/ilgtspejiga-zemes-resursu-un-ainavu-parvaldiba>

Diskusijas kopsavilkums:

- Novērtēšanas metodoloģija:
 - Vai es pareizi saprotu, ka purvi un ūdeņi nav ietverti novērtējumā, jo netika nosaukti starp ražojošajām ekosistēmām? Purvu un ūdeņu platības tiek ņemtas vērā, aprēķinot biodaudzveidību un rekreāciju, bet šīm platībām nerēķinām peļņas, nodarbinātības un SEG emisiju rādītājus. Nākotnē, papildinot pētījumu, noteikti vēlamies iekļaut arī šīs platības.
 - Vai un kā ņemāt vērā emisijas ārpus lauksaimniecībā izmantotajām zemēm un meža zemēm? SEG emisijas modelī ir aprēķinātas tikai lauksaimniecības un meža zemēm.
 - Ja bioloģisko daudzveidību reducējāt uz sugu daudzveidību, kādēļ nemodelējāt sugu sastopamību vai skaitu? Projekta uzdevums bija ainavu līmenī (mērogā) novērtēt biodaudzveidības potenciālu Latvijas teritorijā telpiski. Ja mums būtu pieejami detalizēti dati par augu sastopamību un skaitu katrā no lauksaimniecības un meža zemes poligoniem, mēs iespējams tos izmantotu, taču tas ievērojami palielinātu darba apjomu.
 - Kas ir pamatā pieņēmumam, ka visas aizsargātās mežaudzes ir ar lielāku esošo nozīmi bioloģiskajai daudzveidībai, nekā plaši vecu mežu laukumi bez aizsardzības statusa? Bioloģiskās daudzveidības funkcijas vērtēšanā ņemām vērā aizsardzības statusu, taču tika vērtētas visas mežaudzes, jo ievadseminārā saņēmām komentārus par to, ka sākotnējā pieejā pārāk daudz tiek izmantota t.s. normatīvā pieeja. Pilnveidotajā bioloģiskās daudzveidības novērtēšanas metodikā ir izmantots ekspertu novērtējums biodaudzveidībai meža zemēs, kur tiek atsevišķi vērtēta biodaudzveidība, ņemot vērā mežaudzes vecumu un valdošo sugu.
 - Vai es pareizi saprotu, ka analīzēs izmantots visu sugu bagātības pieņēmums kā raksturojums biodaudzveidībai, tādā veidā paredzot augstāku nozīmi sadrumstalotai ainavai, kura sastāv no ekotoniem - > zaudējot biotopu speciālistu sugu nozīmi, kas būtu svarīgākās biodaudzveidības aizsardzības kontekstā? Pētījumā pieeja balstās uz pētījumos pamatotu sakarību, ka sugu bioloģiskā daudzveidība visaugstākā ir dabiskās ekosistēmās un tā samazinās atkarībā no zemes izmantošanas intensitātes un citiem antropogēnās ietekmes faktoriem konkrētajā vietā. Meža teritorijās netika ņemta vērā mežizstrādes platību ietekme ekotona garuma palielināšanā.
 - Kā savienojāt dažādās mērvienības visu dimensiju savienošanai - eiro ar darba stundām ar ekspertu punktiem? Nav nepieciešama vienota skala, lai atsevišķi novērtētu zemes funkcijas kādam zemes nogabalam. Savukārt, lai salīdzinātu pagasta/novada/reģiona sniegumus, tad projektā piedāvājam salīdzinājumam izmantot produktīvās zemes efektivitāti uz 1 ha, kur

aprēķinām gan peļņas, gan nodarbinātības, SEG emisiju, biodaudzveidības un rekreācijas efektivitāti.

- ZRI juridiskā ietvara novērtējums:
 - Vai varētu detalizētāk paskaidrot kā varētu tikt nodrošināt elastīgu noteikumu noteikšanu TP, un tomēr hierarhisko pakārtotību starp plānošanas līmeņiem un stingrākas prasības zemākiem plānošanas līmeņiem?
- Alternatīvo scenāriju rezultāti:
 - Vai modelī bez mežsaimniecības un lauksaimniecības ņem vērā vēl citus izmantošanas veidus, piemēram, derīgo izrakteņu ieguve, infrastruktūras veidošana (ceļi, dzelzceļš u.c.)? Nākotnē, papildinot pētījumu, noteikti vēlāties iekļaut arī šīs platības.
 - Tā kā funkciju indikatori izteikti dažādās mērvienībās, kā lēmumu pieņemšanā tiek izmantotas iegūtās starpības? Cik vienas funkcijas indikatora izmaiņas atbilst citas funkcijas indikatora izmaiņām?
 - Vai SEG emisiju samazināšanas scenārijā tika izskatīta iespēja samazināt mežizstrādes apjomu? Ja tā tika izskatīta, bet tika atmesta, tad kādu apsvērumu dēļ?
 - Kas tieši 1. scenārijā pozitīvi ietekmē dzīvotņu kvalitāti? Vai varētu paskaidrot, kur teorētiski uzlabojas dzīvotņu kvalitāte 1.scenārijā? Scenārijos paredzams, ka tiek mainīts zemes lietojuma veids neapsaimniekotām LIZ platībām, kuru ekosistēmas kvalitāte pēc Reidsma et al. (2006) tiek vērtēta kā ļoti zema, tāpēc šādu platību pārvēršana zālājos vai apmežojot, uzlabotu dzīvotņu kvalitāti.
 - Kā var izskaidrot, ka rekreācijas vērtība 2. scenārijā pieaug, jo izzūd mozaīkveida ainava? Kā tas iet kopā ar VPP 2 daļu?
 - Vai tiešām izvēlētajos scenārijos liktais uzsvārs uz izmaiņām neizmantoto LIZ apsaimniekošanā varētu dot tik būtisku un pozitīvu rezultātu?
 - Ziņojumos minēts, ka neizmantoto LIZ apmežošana varētu veicināt oglekļa piesaisti, bet tas varētu radīt negatīvu ietekmi uz bioloģisko daudzveidību un uz vietējo iedzīvotāju labklājību. Lūgums pamatot šo tēzi, jo ja sāks izmantot to, kas ir līdz šim neizmantots, vai tiešām tam būtu negatīva ietekme uz sociāli-ekonomisko situāciju?
 - Ko nozīmē negatīvi rezultāti SEG emisijām kartēs un ko tieši SEG emisiju un piesaistes aprēķinos meža zemēs ņemāt vērā? Piemēram, ir redzams, ka aizsargātos mežos ir negatīvs rezultāts, bet vai tiek ņemtas vērā emisijas, kas rodas mežsaimniecības procesā, piemēram, mežizstrāde ir saistīta ar tehnikas radītajām emisijām, tāpat arī augsnes sagatavošana u.tml. Savukārt veciem mežiem, kuros norisinās dabiskie procesi, norisinās oglekļa saglabāšana

augsnē, kas nenotiek jaunajos mežos. Vai un kā šie un līdzīgie apsvērumi ir ņemti vērā? Vai un kā biodaudzveidības kvalitātes aprēķinos ņemāt vērā aizsargājamo biotopu un aizsargājamo sugu dzīvotņu iznīcināšanu organisko augšņu apmežošanas pasākumos?

- No bioloģiskās daudzveidības viedokļa teorētiski nav saprotams uzlabojums, ja tiek veikta aramzemju pārvēršana uz zālājiem, vienlaikus apmežojot "senos" pamestos zālājus. Iespējams pārprotu, tāpēc šo lūgums sīkāk paskaidrot. Ja pļava netiek pļauta vai ganīta ilgākā laika periodā, tur visticamāk, ka būs ieviesušās dažādas krūmāju sugas vai zālāju sugas, kas nav uzskatāmas par bioloģiski vērtīgām, ir ar izteikti cietiem stublājiem un pļava lēnām aizaugs, tāpēc uzskatām, ka pamesto platību, kur iepriekš ir notikusi lauksaimnieciskā darbība, apmežošana, būtisku apdraudējumu bioloģiskajai daudzveidībai neradītu, bet, protams, katra teritorija ir jāvērtē individuāli un mēs nevaram šo apgalvot uz pilnīgi visām pamestajām LIZ Latvijā.
- Kam jūs dotu prioritāti - rīcībasplānam, kurš paredz klimatneitralitāti, vai rīcībasplānam, kuri paredz specializāciju? Vai abi var strādāt viens kopā ar otru sinerģiski?
- Vai es pareizi saprotu, ka apmežojamo lauku "moda" ir ~1,5 ha - tie nav masīvi?
- Priekšlikumi:
 - Vai un kā likumā Par pašvaldībām piešķirtā jaunā autonomā funkcija par dabas kapitāla ilgtspējīgu pārvaldību, apsaimniekošanu var uzlabot lokālā līmenī ZRI? Vai tam šobrīd ir piemēroti instrumenti?
 - Kādas ir iespējas izveidot monitoringa sistēmu ZI efektivitātes periodiskam novērtējumam?
 - Vai Jūs varētu dot piemēru par piedāvātās starpresoru platformas izveidošanu / ieviešanu? (citas valsts piemērs?)
 - Vai un kā projekts virzīs šos secinājumus atbildīgajai ministrijai, lai tie tiktu vismaz daļēji īstenoti, t.i. iekļauti normatīvajos aktos, kas pēc tam arī tiek pildīti? No vienas puses, paredzot, ka, zemāka līmeņa plānošanas dokuments hierarhiski pakārtots augstāka līmeņa plānošanas dokumentam un tajā noteiktām prioritātēm un virzieniem, bet, no otras puses, nosakot detalizētākam plānošanas dokumentam (instrumentam) konkrētākas un stingrākas prasības. Tas būtu paredzams TIAN piemērošanā, diferencējot prasības instrumentiem - TP, LP, DP.

Sociālo partneru un nozaru speciālistu iesaiste

Ekspertu intervijas par zemes resursu juridisko ietvaru

Laika periodā no 2021. gada 12. maija līdz 25. maijam veiktas ekspertu intervijas par zemes resursu izmantošanas juridisko ietvaru Latvijā. Intervijas bija atvērtas formas, daļēji strukturētas gan individuālas, gan grupā, izmantojot attālinātās saziņas rīku (sarunas notika tiešsaistē, izmantojot tīmekļa konferenču sistēmu Zoom). Intervijās piedalījās kopumā 11 nozaru eksperti, kuriem ir ievērojama pieredze pārstāvētās nozares politikas plānošanā un ieviešanā Latvijā. Intervētie eksperti pārstāvēja nozares un organizācijas:

- dabas aizsardzība un zemes dzīļu ieguve no biedrības "Latvijas kūdras asociācija";
- mežsaimniecība no Latvijas Meža īpašnieku biedrības;
- starpnozaru pārraudzība no PKC Attīstības uzraudzības un novērtēšanas nodaļas;
- zemes administrēšana, kadastrs no VZD Zemes pārvaldības procesu daļas;
- mežsaimniecība un nekustamā īpašuma pārvalde, meža īpašnieks no Kuldīgas novada;
- lauksaimniecība un lauku attīstība, juriskonsuls no LAD;
- ainavu pārvaldība un teritorijas attīstības plānošana no VARAM Telpiskās plānošanas politikas nodaļas;
- mežsaimniecība, meža apsaimniekotāji no Rēzeknes novada;
- vides un dabas aizsardzība no VARAM Dabas aizsardzības departamenta, Aizsargājamo teritoriju nodaļas.

Ekspertu aptaujas informācijas un norises veidlapa pievienota D.1.1 ziņojuma pielikumā.

Ekspertu intervijas par Nacionālās nozīmes ainavām

Laika periodā no 2021. gada janvāra līdz jūnijam veiktas ekspertu intervijas par nacionālas nozīmes ainavām. Intervijas bija atvērtas formas, daļēji strukturētas gan individuālas, gan grupā, izmantojot attālinātās saziņas rīkus (sarunas notika tiešsaistē, izmantojot tīmekļa konferenču sistēmu "BigBlueButton" (BBB) un atsevišķos gadījumos telefona saruna). Līdz šim intervijā piedalījās 19 eksperti (uzrunāti vairāk nekā 50 ekspertu) no Latvijas. Sarunas notika par četrām tēmām, kas ir savā starpā saistītas, bet tomēr prasa koncentrēšanos uz atsevišķiem aspektiem:

- Nacionālas nozīmes ainavas izpratne un būtība – caur šo tēmu iespējams atklāt ainavas kvalitātes mērķus, kā arī izprast divu līmeņu nacionālās nozīmes ainavu pastāvēšanas iespējās – ainavu kā kultūras kanonu un konkrētas ainavas kā teritorijas ar definētām robežām;
- Nacionālās nozīmes ainavas vērtēšanas process – kā to saskata eksperti, šeit atklājas arī līdzdalības nepieciešamība;

- Nacionālās nozīmes ainavas statuss nākotnē – jutīgs jautājums, kas saistās ar ainavas saglabāšanu, no šīs daļas var saprast iespējamās saglabāšanas formas, ar to saistītus riskus;
- Nacionālās nozīmes ainavu kā vērtību integrēšana teritorijas attīstības plānošanā – kādi aspekti un instrumenti ir iespējami, lai veiksmīgāk realizētu šādu ainavu plānošanu un pārvaldību.

Intervēti Latvijas eksperti no šādām institūcijām un jomām - ainavas pētnieki, LU ĢZFF, VARAM Telpiskās plānošanas politikas nodaļa, Telpisko plānotāju asociācijas valdes loceklis, teritorijas plānotājs, Ainavu arhitektu Asociācijas valdes vadītāja, ainavu arhitekti, RTU Arhitektūras fakultāte, Dabas aizsardzības pārvalde, Zemgales plānošanas reģions, Vidzemes plānošanas reģions, Kurzemes plānošanas reģions, Latgales plānošanas reģions, Rīgas plānošanas reģions.

Kā ārzemju eksperti bija izvēlēti pētnieki un plānotāji, kam ir pieredze ainavu izpētē un plānošanā. Ārzemju eksperti sniedza informāciju par savas valsts pieredzi nacionālās nozīmes ainavu noteikšanai, plānošanai un pārvaldībai. Ar ekspertiem saziņa veikta elektroniski, caur e-pastiem un citiem elektroniskiem saziņas līdzekļiem izsūtot aicinājumu dalīties savas valsts pieredzē. Kopumā uzrunāti vismaz 30 eksperti no 14 valstīm, bet atbildes saņemtas tikai no 9 ekspertiem. Šīs atbildes ir izmantotas, kā labās prakses piemēri un informācijas avoti.

Intervijās iesaistītie ārzemju eksperti:

1. A. Larsons (Zviedrija) Swedish University of Agricultural Sciences, Department of Landscape Architecture, Planning and Management, Professor of Landscape Planning;
2. I. Sarlov (Zviedrija) Head of the Department of Landscape Architecture, Planning and Management; Alnarp (LAPF), Professor of Landscape Planning. Subject Leader for the Landscape Planning section at LAPF, Currently chair of SLU Landscape;
3. R. Hassan (Norvegija) Associate Professor at the School of Landscape Architecture at the Norwegian University of Life Sciences;
4. J. Galan (Somija un Spānija) Aalto University, Department of Architecture, PhD Landscape Architecture, Associate lecturer at Polytechnic University of Valencia;
5. S. Suomalainen (Somija) Senior Lecturer at Häme University of Applied Sciences;
6. H. Mishra (Somija) Finnish Environment Institute, Visiting Research Scholar at University of Exeter, Visiting Research Associate at University of Plymouth;
7. E. Mertens (Vācija) Hochschule Neubrandenburg University of Applied Sciences, Professor of Landscape Planning;

8. A. Kuprijanova – Sanktpēterburgas mežtehniskās universitātes docente, ainavu arhitekte, vesturisko parku eksperte;
9. V. Bairamova – Sanktpēterburgas mežtehniskās universitātes lektore, ainavu arhitekte.

Sabiedrības iesaistes aktivitāte “Mana unikālā Latvijas ainava”

Fotogrāfiju akcija „Mana unikālā Latvijas ainava” norisinājās 4 posmos – katrā gadalaikā: rudenī, ziemā, pavasarī un vasarā. Akcija norisinājās *ArcGIS Online* vidē, fotogrāfiju iesniegšanai tika izmantota *ArcGIS Survey123* publisko datu ievākšanas forma. Fotogrāfiju akcijas lietotne visā akcijas perioda laikā apmeklēta 5692 reizes, vidējais skatījumu skaits dienā – 19 reizes. Kopumā fotogrāfiju akcijā iesaistījās 112 cilvēki, iesniedzot 638 ainavu fotogrāfijas no 324 vietām Latvijā. Vislielākā sabiedrības iesaiste raksturīga fotogrāfiju akcijas pirmajā posmā. Katra akcijas posma galvenā statistika apkopota tabulā.

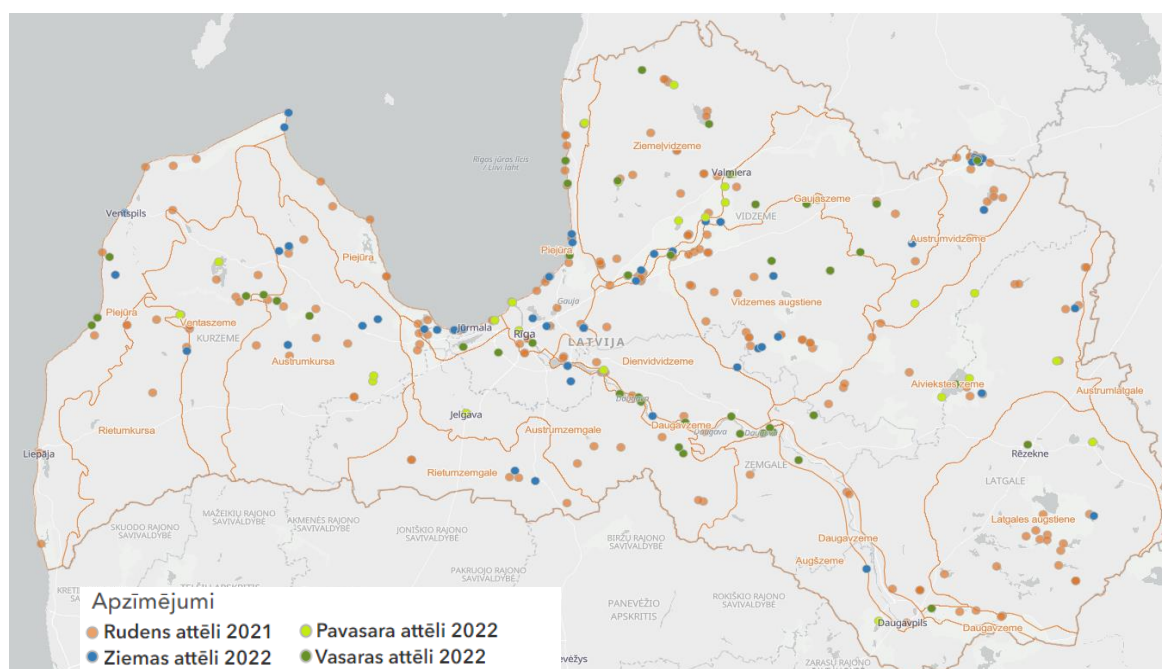
Fotogrāfiju akcijas statistika pa akcijas posmiem

3. tabula

Fotogrāfiju akcijas statistika pa akcijas posmiem

Akcijas posms	Laika periods	Dalībnieku skaits	Iesniegto fotogrāfiju skaits	Fotogrāfiju vietu skaits
Rudens 2021	20.10.2021.-30.11.2021.	67	396	201
Ziema 2022	9.02.2022.-21.03.2022.	26	117	54
Pavasaris 2022	27.04.2022.-30.05.2022.	17	41	26
Vasara 2022	11.07.2022.-22.08.2022.	19	84	43

Visu iesniegto ainavu fotogrāfiju vietu novietojums atbilstoši akcijas posmiem redzams pievienotajā kartoshēmā (4.att.). Ainavzemju griezumā visos akcijas posmos visvairāk ainavu fotogrāfiju tika iesniegts no vietām Piejūrā (kopumā 67 vietas), otrajā vietā ierindojas Gaujaszeme (38 vietas), tikmēr izceļas arī Vidzemes augstiene (28), Daugavzeme (27) un Ziemeļvidzeme (26 vietas). Mazāk pārstāvētas fotogrāfijas no vietām Latvijas dienvidrietumu daļā.

4.att. Fotogrāfiju akcijā iesniegto fotogrāfiju vietas (<https://landlat4pol-areigis.hub.arcgis.com/>).

A map of Latvia divided into administrative regions, each labeled in Latvian. The regions include Zemgale, Vidzeme, Kurzeme, and others. Numerous black dots are scattered across the map, representing sampling points. The map also shows major rivers and the Baltic Sea to the north.

Iesniedzot ainavu fotogrāfijas, visos akcijas posmos dalībniekiem tika lūgts norādīt arī 2-5 iesniegto ainavu raksturojošus vārdus. Kopumā visbiežāk tika minēti ar dabu saistīti atslēgas vārdi, piemēram, daba, mežs, upe, jūra (6.att.). Tāpat visās kārtās izcēlās atslēgas vārdi, kas izsaka autora personīgo ainavas uztveri un nozīmi, piemēram, plašums un miers. Salīdzinoši bieži pieminēta arī ainavas kultūrvēsturiskā vērtība. Dīvos no akcijas posmiem autoriem papildus tika lūgts dalīties ar savu izpratni par ainavu vērtībām, atbildot uz jautājumiem par konkrētās ainavas nozīmi/vērtību vai prioritārā secībā sarindojot piedāvātās unikālu ainavu pazīmes.

[illegible]

6.att. Fotografiju akcijā iesniegto ainavu fotogrāfiju vietas un ĪADT.

Informācijas pieprasījumi un apmaiņa ar nozaru organizācijām

4. tabula

Informācijas pieprasījumi un apmaiņa ar nozaru organizācijām

Nr.p.k.	Datums	Organizācija	Temats
1.	15/04/2021	Dabas aizsardzības pārvalde	Par datu pieprasījumu no datu bāzes Ozols
2.	08/06/2021	Zaļo ceļu asociācijai R.Sijātam	Par Zaļo ceļu kartējuma datu pieprasījumu
3.	15/04/2022	NKMP	Par kultūras pieminekļu telpiskajiem datiem
4.		Mākslas muzeji un mākslas darbu krātuves	Par dabas skatu un vietu attēlu publicēšanu ainavu atlantā

Projekta izpildītāju dalība zinātniskajās konferencēs

Nr.p.k.	Datums, vieta	Nosaukums	Organizators/statuss
1.	01-05/09/2021 Vīne, Austrija	Eiropas Zemes izmantošanas un attīstības akadēmijas (EALD) simpozījs Vīnē. 10th EALD International and Interdisciplinary Symposium "Sustainable Land Use and Development: Planning and Monitoring"	Ikgadējais EALD simpozījs, kuru organizēja Vīnes Dabaszinātņu universitāte. A. Auziņš piedalījās ar ziņojumu par VPP Land4Pol pētniecības starprezultātiem "The assessment of land resource management for sustainable spatial development"
2.	18/02/2022	80. LU starptautiskā zinātniskā konference	Ainavu kartēšanas kognitīvie aspekti, A. Pužulis
3.	18/03/2022	80. LU starptautiskā zinātniskā konference, Telpiskā attīstība un plānošana	Ainavu telpisko vienību kartēšanas metodoloģiskie izaicinājumi un risinājumi, A. Pužulis, P. Lakovskis
4.	08/04/2022	Vidzemes Augstskolas trešā starptautiskā zinātniskā konference SABIEDRĪBA. TEHNOLOĢIJAS. RISINĀJUMI.	Management of landscapes within the framework of nature protection, P. Lakovskis, L. Ieviņa
5.	08/04/2022	Vidzemes Augstskolas trešā starptautiskā zinātniskā konference SABIEDRĪBA. TEHNOLOĢIJAS. RISINĀJUMI.	Identification of landscapes of national importance using GIS, A. Klepers, P. Lakovskis
6.	25/04/2022	80. LU starptautiskā zinātniskā konference, Dabisko zālāju saglabāšana Latvijā: sociāli-ekoloģiskā perspektīva	Latvijas zālajos uzkrātās enerģijas pārvēršana pienā: strukturālās pārmaiņas, to sekas un izaicinājumi, I. Leimane, A. Krieviņa, P. Lakovskis, A. Auziņš
7.	19-22/09/2022 Jūrmala	11.starptautiskā konference par apmeklētāju monitoringu un vadību atpūtas un aizsargājamās teritorijās <i>"Behavioral changes of outdoor and landscape recreational consumption in Global Green Deal context."</i>	Konferenci organizēja ViA sadarbībā ar Latvijas konferenču biroju, Jūrmalas pilsētu un DAP. Atbalsta VPP projekts LandLat4Pol un LIFE projekts LATVIANATURE. S. Bels – projekta galv. izpildītājs viens no galvenajiem runātājiem. Ar ziņojumiem piedalās arī citi projekta dalībnieki – A. Klepers ar līdzautoriem.
8.	17/03/2023	81. LU starptautiskā zinātniskā konference, Telpiskā attīstība un plānošana	Sabiedrības iesaistīšanas izaicinājumi digitālā ainavu atlanta uzturēšanā, L. Ieviņa, P. Lakovskis

Pārskats par paneldiskusiju “Nacionālās nozīmes ainaviski vērtīgākās teritorijas”

Paneldiskusija norisinājās 29.04.2022., no plkst. 15:00 līdz 16:30, Jelgavā, LBTU, Jelgavas pilī un tiešsaistē, ar neformālu diskusiju turpinājumu pasākuma noslēgumā. Paneldiskusija notika zinātniski lietišķās konferences “Iepazīsti ainavu” ietvaros, un to vadīja *Dr.geogr. A. Klepers (ViA)*.

Paneļa dalībnieki: *Prof. O. Nikodemus, prof. A. Ziemeļniece*, Ādažu novada teritorijas plānošanas nodaļas vadītāja *I. Urtāne*, biedrības “Latvijas Piļu un muižu asociācijas” vadītājs *J. Lazdāns, Dr. arch. N.Ņitavska*.

Dalībnieki: VPP projekta komanda, VARAM pārstāvji, pašvaldību pārstāvji, studējošie u.c. iesaistītās un ieinteresētās pus es.

Paneldiskusijas galvenais mērķis ir valsts pētījumu programmas ainavu sadaļas jautājumu, īpaši akcentējot nacionāli vērtīgās ainavu teritorijas, sākotnējā publiskošana, diskusija ar sociālajiem partneriem, domu, viedokļu apmaiņa.

Diskusija norisinājās aktīvi gan ar panelistu redzējumu par nacionālās nozīmes ainaviski vērtīgo teritoriju izdalīšanas metodiku, problemātiku, šo īpašo vietu nākotnes redzējumu, pārvaldību un resursiem, kas tam pieejami, gan arī ar aktīvu dalībnieku iesaisti, uzdodot jautājumus un iesaistoties paneldiskusijas vadītāja sagatavotajos menti.com tematiskajos jautājumos.

Menti.com jautājumi un saturiski diskusija ietvēra:

- Ko es noteikti nevēlētos redzēt/sajust nacionālas nozīmes ainavā pēc desmit gadiem? (Kas mani satrauktu? Sava veida robeža, ko nevajadzētu pārkāpt..)
- Ainavas kvalitātes veicināšanai nozīmīgākās rīcības (Jūsu ieteikums unikālo ainavu vērtības celšanai: ko darīt?)
- Nacionāli vērtīgākās ainavas mērķi pēc to svarīguma
- Kultūras mantojums un identitāte u.c.

Daudzu dalībnieku redzējums un viedokļu apmaiņa bija ļoti dinamiska. Ņemot vērā laika formātu, tā nebija vērsta uz kāda viena jautājuma padziļinātu analizēšanu un vienota kopējā redzējuma noformulēšanu starp klātesošajiem. Taču tieši aktualizēšana, strīdīgo pušu izcelšana, dažādu redzējumu izpaušmes un atgriezeniskā saikne par līdz šim padarīto darbu bija ļoti vērtīga.

VPP projekta komanda attiecībā uz nacionālās nozīmes ainaviski vērtīgāko teritoriju izdalīšanas metodiku izlēma to mainīt atsevišķos punktos un precizēt, kā arī mainīt pieeju, nosakot precīzas robežas.

Populārzinātniskas un izglītojošas aktivitātes par pētījuma rezultātiem

6. tabula

Projekta izpildītāju Populārzinātniskas un izglītojošas aktivitātes

Nr.p.k.	Datums, vieta	Aktivitāte	Dalībnieki, mērķauditorija	Saite uz pasākumu
1.	2021. gada pavasara semestris (aprīlis-maijs) Vidzemes Augstskola Valmierā ar apsekojuma veikšanu punktos.(18 punktos)	Ainavu skatu punktu* apsekojums dabā, aizpildot protokola lapu, sagatavojot pēc tam PPT.	ViA Tūrisma organizācijas un vadības bakalaura programmas 17 studenti 2. kurss.	https://landlat4pol-areigis.hub.arcgis.com/?fbclid=IwAR3WB7jZPFD2Kq9qjFLAVVycPBpAmxIQf9PLkPMdmAEt9-OhLtXS-yHwfow
2.	28.02.2022., plkst. 20:00	Raidījums Zinātne tuvplānā «Ainavu vides pieejamība»	ReTV un ieraksts skatāms Youtube kanālā.	https://www.youtube.com/watch?v=ppOPsX5sHPc&list=PLAqO5Z45U8pXJlbQo6Z1npv3glC74JMpH&index=4
3.	Komunikācijas nodrošināšanai par projekta pētniecību un tās rezultātiem un to pamanāmību sabiedrībā tika organizēta fotogrāfiju akcija "Mana unikālā Latvijas ainava". Aktivitātes mērķis ir stiprināt ainavas vērtības apzināšanos sabiedrībā un dot iespēju piedalīties Latvijas digitālā ainavu atlanta veidošanā.	Fotogrāfiju akcija "Mana unikālā Latvijas ainava".	Ikviens sabiedrības loceklis. Kopumā fotogrāfiju akcijā piedalījās 99 dalībnieki, kuri iesūtīja 396 ainavu fotogrāfijas un to raksturojumus.	

*Gaujas senieleja no Šveices ielas Bobsleja un kamaniņu trases tuvumā; Daugavas grīva un ainava no Mangaļsalas mola; Daugavas upes ieleja pie Pļaviņām; Cirgaļu iekšzemes kāpu masīva ainava; Ainava pie Strantes dzirnavām; Mūsas un Mēmeles satekas vieta Bauskā; Daudas ūdenskrituma ainava; Vidzemes akmeņainā jūrmalas ainava; Svētā Meinarda sala Daugavā ar Ikšķiles baznīcas drupām; Talsu pauguraines dabas parka ainava; Gauja pie Sietiņieža; Zvārtes ieža ainava; Ķemeru NP Lielais tīrelis; Ainava pie Tepera ezera Smiltēnē; Gaujas grīvas ainava; Āraišu ezera apkārtnes ainava; Sventes ezera apkārtnes ainava; Lielupes Baltā kāpa.

Projekta ieviešanas konsorcijs iekšējās aktivitātes

VPP projekta ieviešanai izveidota **vadības grupa** no visu partneru pārstāvjiem šādā sastāvā - *Dr.geogr.* P. Lakovskis, *Dr.oec.* A. Auziņš, *Dr.oec.* A. Nipers, *Dr.oec.* A. Līviņa, *Dr.oec.* I. Stokmane, *Dr.silv.* Z. Lībieta. Projekta ieviešanas gaitā notikušas regulāras tiešsaistes sanāksmes, kurās piedalās gan vadības grupas pārstāvji, gan citi pētījumā iesaistītie zinātnieki.

PROJEKTA REZULTĀTI

Publikācijas Web of Sciences, SCOPUS u.c.

7. tabula

Projekta izpildītāju publikācijas

Autors, -i	Publikācijas nosaukums	Gads	Publikācijas avots, avota citēšanas indekss	Datu bāze, DOI
Ņitavskā, N., Skujāne, D.	Practice of Identification, Protection and Management of Landscapes of National Importance in Europe and Latvia.	2021	Landscape Architecture and Art, 19(19), 18-30.	10.22616/j.landarchart.2021.19.02
Ziemeļniece, A., Īle, U., Stokmane, I.	Spatial identity of Latvian cultural landscape within regional context.	2021	Landscape Architecture and Art, 19(19), 7-17.	10.22616/j.landarchart.2021.19.01
Valujeva, K., Debernardini, M., Freed, E. K., Nipers, A., Schulte, R. P.	Abandoned farmland: Past failures or future opportunities for Europe's Green Deal? A Baltic case-study	2022	Environmental Science & Policy, 128, 175-184.	10.1016/j.envsci.2021.11.014
Auzins, A., Brokking, P., Jūrgenson, E., Lakovskis, P., Paulsson, J., Romanovs, A., Weninger, K.	Land Resource Management Policy in Selected European Countries.	2022	Land, 11(12), 2280.	10.3390/land11122280

Ziņojumi par rīcībpolitikas ieteikumiem un rīcībpolitiku ietekmi

8. tabula

Ziņojumi par rīcībpolitikas ieteikumiem un rīcībpolitiku ietekmi

Nr.p.k.	Ziņojuma, u.c. nosaukums	Gads
1.	Ziņojums par secinājumiem zemes resursu izmantošanas juridiskā ietvara pilnveidošanai.	2021
2.	A.Aužiņa ziņojums par VPP Land4Pol pētniecības starprezultātiem "The assessment of land resource management for sustainable spatial development" Eiropas Zemes izmantošanas un attīstības akadēmijas (EALD) simpozijā Vīnē.	2021
3.	Ziņojums par vispārējiem principiem un rīcībām, kas veicina efektīvu un nākotnes izaicinājumiem atbilstošu zemes resursu izmantošanu.	2023

Sekmīgi aizstāvēti promocijas un maģistra darbi

9. tabula

Sekmīgi aizstāvēti promocijas un maģistra darbi

Nr.p.k.	Vārds, uzvārds	Darba nosaukums	Organizācija	Informācija par darba aizstāvēšanu un vērtējums
1.	Andis Romanovs	Maģistra darbs "Zemes resursu izmantošanas pārvaldības novērtējums ilgtspējīgai teritorijas attīstībai"	RTU	Maģistra darbs aizstāvēts 03.06.2021., vērtējums (9) - teicami.
2.	Natālija Ņitavska	Maģistra darbs "Latvijas nacionālās nozīmes ainavu noteikšana, aizsardzība, plānošana un pārvaldība"	LBTU	Darbs aizstāvēts 2021. gadā, vērtējums (10) izcili.
3.	Jānis Viesturs	Promocijas darbs "Valsts atvērtības starptautiskajos darījumos ar nekustamo īpašumu izvērtēšana"	RTU	Darbs aizstāvēts 10.09.2021.
4.	Anna Koniševa	Maģistra darbs "Lauku ainavu pārvaldība Baltinavas pagastā"	LBTU	2022
5.	Ance Uzāriņa	Maģistra darbs "Nacionālās nozīmes ainavu pieejamība un iesaiste tūrismā"	ViA	2022
6.	Kristīne Valujeva	Aizstāvēta disertācija "Can farmers meet all the societal demands with the available natural resources?"	Wageningen University & Research	2023 https://research.wur.nl/en/publications/can-farmers-meet-all-the-societal-demands-with-the-available-natu .

Specifiskie projekta rezultāti

10. tabula

Projekta rezultāti

Nr.p.k.	Nosaukums	Gads	Informācija
1.	Rokasgrāmata "Ainavu izpētes metodoloģiskie risinājumi"	2023	
2.	Latvijas ainavu digitālais atlants	2023	https://experience.arcgis.com/experience/495c3f2dc51b439180c4afafb4b0fc83/page/Par-ainavu-atlantu/

VPP ietvaros īstenotā kapacitātes celšana (iesaistīšanās izglītības procesā, attīstot ar programmas mērķiem un uzdevumiem saistītus maģistrantūras studiju kursus un programmas)

11. tabula

Nr.p.k.	Nosaukums	Gads	Apraksts
1.	Studiju kurss Pētniecisko darbu pamati (4KP) un Pētnieciskā prakse (6KP)	2021	LBTU ainavu arhitektūras un plānošanas specialitātes 1.kursa maģistranti studiju kursu Pētniecisko darbu pamati (4KP) un Pētnieciskā prakse (6KP) ietvaros 2021. gada pavasarī pētīja ainavas dažādās Latvijas vietās, izmantojot projekta ekspertu sākotnēji nodefinētos kritērijus ainavu uztveres aprakstīšanai. Atbilstoši pētījumos iegūtajām atziņām izvirzītie kritēriji vēlāk tika pārskatīti, precizēti un iekļauti ainavu uztveres aprakstīšanas metodikā, kuru jau izmantoja izpētes pilotteritorijai Kuldīgas novadā un izmantos arī turpmākai datu ievākšanai, apsekojot visas Latvijas ainavas un veidojot digitālo ainavu atlantu.

Izglītība Ainavu pārvaldības jomā

Valsts pētījuma programmas "Ilgtspējīga teritorijas attīstība un racionāla zemes resursu izmantošana" projekta Nr. VPP-VARAM-ITAZRI-2020/1-0002 "Ilgtspējīga zemes resursu un ainavu pārvaldība: izaicinājumu novērtējums, metodoloģiskie risinājumi un priekšlikumi (LandLat4Pol)" ietvaros ir analizētas iespējas stiprināt ainavu pārvaldības jomas izglītību – vērtēts iepriekš paveiktais Latvijā, kā arī ārvalstu augstskolu pieredze, izskatītas iespēja Ainavas pārvaldības jomas izglītības stiprināšanai. Šīs sadaļas atsauces uz apskatītajiem un izmantotajiem informācijas avotiem sniegtas 7. pielikumā.

Normatīva regulējuma un esošās situācijas pārskats

Latvijā jau drosmīgi un pārliecinoši ir attīstījusies ainavu arhitektūra un nostabilizējas darba tirgū. Ainavu arhitektu profesionālās zināšanas nozares normatīvajā ietvarā, vēsturē, tehnoloģijās un pārvaldībā ir pamats argumentācijai atbildīgākiem lēmumiem un rīcībai. Šobrīd izjūtam zināšanu un prasmju trūkumu tieši **AINAVU PĀRVALDĪBAS** jomā, ko mums pieprasa Eiropas ainavu konvencija. Ainavu pārvaldības būtiskums atspoguļojas tās ietvērumā dažādos Eiropas un Latvijas politikas, stratēģiju un citos dokumentos.

IFLA Europe ainavu arhitektūras profesijas definīcija (*IFLA Definition of Landscape Architect*) nosaka sekojošo: "Ainavu arhitekti plāno, projektē un **pārvalda dabisko un apbūvēto vidi**, piemērojot estētiskos un zinātniskos principus, lai risinātu jautājumus par ekoloģisko ilgtspējību, ainavu kvalitāti un veselību, kolektīvo atmiņu, mantojumu un kultūru, un teritoriālo taisnīgumu. Vadot un koordinējot citas disciplīnas, ainavu arhitekti rēķinās ar mijiedarbību starp dabas un kultūras ekosistēmām, piemēram, pielāgošanos un seku mazināšanu saistībā ar klimata pārmaiņām un ekosistēmu stabilitāti, sociāli ekonomiskos uzlabojumus un kopienas veselību un labklājību, lai veidotu vietas apstākļus, kas paredz sociālo un ekonomisko labklājību" (*IFLA Europe, 2022*).

Ainavu pārvaldības būtiskums ir uzsvērts arī Eiropas Padomes ģenerālsekretariāta konkursa „**Eiropas Padomes Ainavas balva**” mērķi – kur uzsvērts, ka piedalās dalībnieki, kas ir devuši nozīmīgu ieguldījumu ainavu aizsardzībā un pārvaldībā, t.sk. plānošanā un praktisku pasākumu īstenošanā.

Eiropas ainavu konvencijā definēts, ka ainavai ir nozīmīga sabiedriskā loma kultūras, ekoloģijas, vides un sociālajā jomā, ka tās ir saimnieciskajai darbībai labvēlīgs resurss un ka to aizsardzība, **pārvaldība** un plānošana var radīt jaunas darba vietas; kā arī ainavas ir galvenais indivīdu un sabiedrības labklājības elements un ka to aizsardzība, **pārvaldība** un plānošana ikvienam piešķir tiesības un atbildību.

Par **kultūrvēsturiskajām ainavām** runājot (*UN Habitata Agenda; Valetas principi vēsturisko pilsētu un apdzīvoto vietu aizsardzībai un pārvaldībai, CIVVIH, 2010; Vīnes memorands par pasaules kultūras mantojumu un laikmetīgo arhitektūru - vēsturiskās pilsētas ainavas pārvaldība, UNESCO, 2005*) vienmēr tiek uzsvērtā ainavu saglabāšanas un pārvaldības mijiedarbe un abu sfēru nozīmīgums.

Ainavu politikas pamatnostādņēs 2013-2019, kas vēl ir spēkā, secināts, ka "Esošā ainavu pārvaldība ir mazefektīva un nenodrošina mērķtiecīgu ainavu potenciāla izmantošanu, ainavu kvalitātes uzlabošanu un ainavu pārvaldībā iesaistīto pušu sadarbību. Teritorijas attīstības plānošanas dokumentos ainavu saglabāšanas un attīstības jautājumi ir ietverti vispārīgā formā, trūkst ieteikumu ainavu ilgtspējīgai attīstībai, lai to potenciāls tiktu izmantots maksimāli lietderīgi. Lēmumu pieņemšanu par ainavu attīstību apgrūtina sabiedrības atšķirīgā izpratne par ainavu nozīmi un vērtību,

kompetentu ainavu pārvaldības speciālistu trūkums un nepietiekama ainavu pētniecība. Līdz ar to Latvijas ainavu politikas mērķa sasniegšanai viens no izvirzītajiem apakšmērķiem ir “...kompetenti *ainavu pārvaldības speciālisti un pētnieki*”, kas ir par pamatu, lai sasniegtu citu definēto apakšmērķi “*Efektīva ainavu pārvaldība...*”.

Ainavu arhitektūras nozares rokasgrāmatā apkopota sekojoša informācija: “2020. gadā Latvijā ar telpisko transformāciju saistītajās pašvaldību institūcijās ilggadīgi strādā viens vai vairāki ainavu arhitekti, ko LAAA apzinājusi šādās 9 valstspilsētās: Daugavpils, Jēkabpils, Jelgava, Jūrmala, Liepāja, Ogre, Rīga, Valmiera, Ventspils, (ainavu arhitekts nav Rēzeknē) un 18 pašvaldībās: Alūksne, Ādaži, Baldone, Cēsis, Ikšķile, Ķekava, Lielvārde, Limbaži, Madona, Mārupe, Pāvilosta, Salacgrīva, Salaspils, Saulkrasti, Smiltene, Stopiņi, Talsi, Tukums. Ainavu arhitekti strādā 3 plānošanas reģionos: Rīgas, Vidzemes un Zemgales. 2020. gada janvārī LAAA nodibināja Ainavu arhitektu pārvaldības kopu. Vēsturiski Latvijā līdz šim pirmā apzinātā pašvaldības institūcija ainavu arhitektūras jomā bija 1813. gadā Rīgā Baltijas ģenerālgubernatora Filipo Pauluči dibinātā Priekšpilsētu apstādījumu komiteja, kurā Johans Hermanis Cigra ieņēma pilsētas virsdārznieka amatu. Komiteja plānoja un realizēja pilsētas dārzu, aleju un apstādījumu sistēmu pilsētplānošanas mērogā. No 1879. gada institūcijas uzdevumus mantoja Rīgas Dārzu un parku direkcija un pilsētas ainavu arhitekta amatus ieņēma Georgs Kūfals, Andrejs Zeidaks, Kārlis Barons u.c. Līdzīgas ainavu pārvaldības institūcijas pakāpeniski tika dibinātas visās Latvijas pilsētās.” (citāts no Ainavu arhitektūras nozares rokasgrāmatas).

Starptautiskā pieredze

Valsts pētījumu programmas ietvaros veikta priekšizpēte, kā **pasaulē** tiek organizēta **ainavu pārvaldības virziena apmācība** – pamatā tie ir atsevišķi studiju bloki vai kursi, kā arī maģistra līmeņa studiju programmas ar uzsvaru uz vides un klimata jautājumiem. Vairākās augstskolu studiju programmās ainavas pārvaldības jautājumi ir akcentēti, kā būtiski, savukārt nosaukumi un terminoloģija ir daudzpusīga - *Landscape Governance, Climate Adaptation Governance, Environmental governance and adaptation to climate change*.

Zviedrijas Dzīvības zinātņu universitātē (SLU) ainavu pārvaldība tiek attīstīta kā būtisks pētījumu virziens. Ainavu pārvaldības tematiskā grupa veic pētniecību, attīstību un izglītību, kas attiecas uz atklātu telpu, galvenokārt pilsētu, pārvaldību. Pētnieku grupas galvenās zināšanas un fokuss ir uz profesionālu atvērto telpu pārvaldību. Tematiskajai pētnieku grupai ir spēcīgs starptautisks tīkls, kā arī ilgstoša cieša sadarbība ar praksi, piemēram, ar pašvaldībām, organizācijām un privātiem uzņēmumiem. Galvenie pētniecības jautājumi ir saistīti ar to, kā var attīstīt pārvaldību, lai atbalstītu atvērto telpu noturību, izmantošanu un atbilstību, bieži vien lietišķās attīstības un inovāciju virzītā kontekstā.

Nīderlandes Groningenas universitātē (*University of Groningen*) ir sagatavots studiju kurss viengadīgai maģistra programmai “*Climate Adaptation Governance*” (*Degree MSc in Cultural Geography*) un arī pati programma virzīta un klimatam pielāgotu pārvaldību.

Courses	1	2	3	4
> Adaptation Governance (5 EC)	■			
> Field Work Cultural Geography (5 EC)	■			
> Place, Regions & Identities (5 EC)	■			
> Culture and Community-based Adaptation (5 EC)		■		
> Nature, Landscape & Heritage (5 EC)		■		
> Qualitative Research Methods (5 EC)		■		
Master Thesis Preparation Module (5 EC)			■	
> Social Impact Assessment (5 EC)			■	
> Urban Adaptation and Innovation (5 EC)			■	
> Thesis (15 EC)				■

4.att. Studiju programmas “Climate Adaptation Governance” pārskats (University of Groningen).

Nīderlandes Vageninges universitātes (*Wageningen University*) studiju kurss “*Landscape Governance*” ir paredzēts, kā papildus mūžizglītības studiju kurss. Šis kurss izaicina mežsaimniecības un dabas apsaimniekošanas profesionāļus pieņemt integrējošu skatījumu, raudzīties tālāk par mežu un veidot tiltus starp publisko un privāto sektoru. Viņi koncentrējas uz institucionālo attīstību ainavu līmenī, tostarp uz platformām un tīkliem, kuros iesaistītas daudzas ieinteresētās personas, un uz finansiālā atbalsta mehānismiem, lai vadītu ainavas dinamiku konkrētajā vietā.

No mežiem līdz ainavām. Meža ainavas visā pasaulē arvien vairāk tiek integrētas globālajos tirdzniecības, tirgus attīstības, resursu izmantošanas un klimata pārmaiņu procesos. Tāpēc ainavas arvien vairāk tiek uzskatītas par piemērotu mērogu, lai apspriestu zemes izmantošanas iespējas. Meža ainavās pārtikas ražošana, lauksaimniecība, bioloģiskā daudzveidība, resursu ieguve un citi zemes izmantošanas veidi konkurē par vietu. Tāpēc arvien vairāk ir vajadzīgas sarunas un konfliktu risināšana starp ieinteresētajām personām un to interesēm, un ir ļoti pieprasīti jauni profesionāļi.

Ainavas un pārvaldība. Pēdējās desmitgades laikā termins "pārvaldība" ir ieguvis plašu nozīmi saistībā ar valsts un dabas resursu pārvaldību. Pārvaldību var raksturot kā procesu, kurā politikas izstrāde un īstenošana balstās uz sadarbību starp valdības, tirgus un pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem.

Tomēr ainavas reti tiek atzītas par formālu plānošanas līmeni valstu decentralizētajā administratīvajā sistēmā. Tāpēc bieži vien ir grūti saskaņot formālo plānošanas un lēmumu pieņemšanas procesus ar ainavu specifisko dinamiku. Tā kā nav formālu pārvaldības struktūru, ainavu pārvaldība tiek raksturota kā pilsoniskās sabiedrības grupu, privātā sektora dalībnieku un vietējo pašvaldību kopīga atbildība. Daudzās vietās šie dalībnieki eksperimentē ar savu tikko piešķirto lomu kā ainavu pārvaldības

līdzizstrādātāji un īstenotāji. Profesionāļi, kas spēj atvieglot šos bieži sarežģītos daudzo ieinteresēto personu procesus, ir ļoti pieprasīti.

Nīderlandes Vageninges universitātes (Wageningen University) piedāvā arī studiju kursu “Landscape Governance: Collaborating Across Sectors and Scales”. Šī kursa programma ietver sekojošās tēmas:

- **Ievads ainavu pārvaldībā** – iespēja iegūt informāciju par ainavu pieejām un iegūt izpratni, kas ir ainavu pārvaldība. Iespēja paskatīties uz sev pieraksto ainavu no jauna;
- **Ainavas iepazīšana** – ainavas dinamikas pētīšana, aplūkojot iekšējās un ārējās ieinteresētās puses un procesus, kas veido ainavu. Jaunākos analīzes un apstrādes rīku apguve, lai palīdzētu prognozēt procesus ainavā;
- **Institūcijas un pārmaiņas** - prasme identificēt, izprast un izmantot ainavu institūcijas, lai palīdzētu intervencēm un ainavu ieinteresētajām personām. Zināšanu ieguve par to, kā uzsākt institucionālās izmaiņas, kas nepieciešamas ilgtspējīgai ainavu attīstībai;
- **Politika un prakse** - šajā modulī jūs redzēsiet, kā “labas” vai “sliktas” politikas var veidot ainavas un iztikas līdzekļus tajās. Jūs arī uzzināsiet par piemērotu pārvaldības pasākumu izstrādi un to, kā tas iekļaujas ainavas rīcības plānā;
- **Lietojiet savas zināšanas darbībā** - šajā pēdējā modulī iespēja pielietot jauniegūtās zināšanas savā ainavā. Iekļaujot teoriju un rīkus no iepriekšējiem moduļiem, jūs īstenosit savas ambīcijas par izmaiņām ainavā.

Šeffildas universitāte Anglijā (*The University of Sheffield*) piedāvā viengadīgu studiju kursu - “*Landscape Management*”.

Šis ir viena gada kurss, kas māca par efektīvu dabas, kā arī veidoto ainavu apsaimniekošanu. Tas ietver vides, sociālos, kultūras un ekonomiskos faktorus, lai optimizētu daudzu ikoniskāko ainavu pārvaldību. Jūs uzzināsiet, kā atdzīvināt degradētas, vai nepietiekami izmantotas ainavas, savukārt īpašais projekts un izpēte ļauj izpētīt personiski interesējošas tēmas.

Programma ir izstrādāta, lai ļautu ainavu arhitektiem attīstīt specializāciju pārvaldībā vai iepazīstinātu ar ainavu apsaimniekošanu citus profesionāļus plānošanas, ģeogrāfijas vai ekoloģijas nozarē.

Igaunijas Dzīvības zinātņu universitātē ir sagatavota maģistra studiju programma “Vides pārvaldība un pielāgošanās klimata pārmaiņām” (*Environmental governance and adaptation to climate change*) – tā ir divgadīga studiju programma.

“Vides pārvaldība un pielāgošanās klimata pārmaiņām” ir Igaunijas Dzīvības zinātņu universitātes un Tartu universitātes kopīga studiju programma. Vispārējais mērķis ir sagatavot vidējā līmeņa vadītājus ar vispusīgām un specifiskām zināšanām un praktiskām iemaņām, kuri kā speciālisti spēj uzņemties

atbildību un pieņemt stratēģiskus lēmumus vides pārvaldības un vides politikas formulēšanai un īstenošanai starptautiskā līmenī, ņemot vērā klimata pārmaiņas un Eiropas Zaļais kurss.

Studiju programmas kursi ir strukturēti 4 galvenajos blokos:

- kursi, kas vērsti uz fundamentālām prasmēm un zināšanām, kas nepieciešamas visiem vides pārvaldības speciālistiem;
- specializācijas kursi, kas ļauj studentiem koncentrēties uz šaurāku interešu jomu, vai nu klimata, atmosfēras procesu un attālās izpētes jomā; ekotehnoloģijas, ūdens apsaimniekošana un attīrīšana; vai aprites ekonomika un atkritumu reģenerācija;
- izvēles specialitātes kursi, kas paplašina starpdisciplināras zināšanas, nodrošina praktisku un uz pielietojumu balstītu pieeju mācībām;
- izvēles kursi, kas nodrošina personīgo izaugsmi un redzesloka paplašināšanu, pamatojoties uz studentu izglītības mērķiem un personīgajām vai profesionālajām interesēm.

Latvijas speciālistu pieredze, kompetence un viedoklis

Papildus, lai izprastu Latvijas mērogu un darba specifiku ainavu pārvaldības jomā ir veikta saistīto speciālistu aptauja, kā arī atsevišķas pārrunas, intervijas. Aptauja ir veikta izmantojot *google formas* un izsūtīta speciālistiem un e-pastiem, ievietota sociālos tīklos ar Latvijas Ainavu arhitektu asociācijas atbalstu.

12. tabula

Aptaujā iekļautie jautājumi

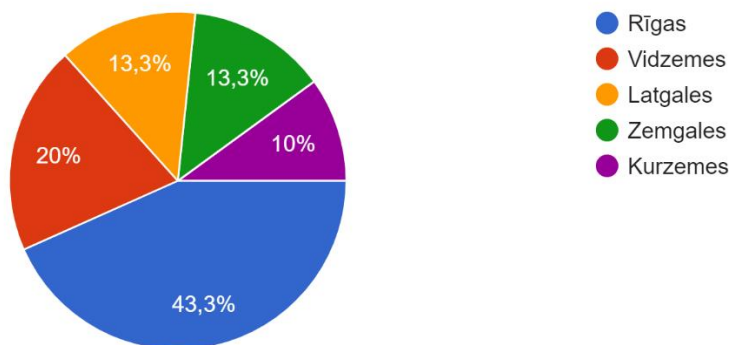
Jautājums	Mērķis
Kurā reģionā Jūs strādājat: • Rīgas • Vidzemes • Latgales • Zemgales • Kurzemes	Ieskaitīto speciālistu sadalījums pa plānošanas reģioniem
Jūsu darba pieredze ainavu arhitektūras un pārvaldības jomā: • 1-3 gadi • 3-5 gadi • 5-10 gadi • Vairāk nekā 10 gadi	Apkopotā speciālistu pieredze
Lūdzu, uzrakstiet, kādi ir Jūsu darba pienākumi	Apkopojums par šobrīd esošiem pienākumiem un veicamiem ikdienas darbiem
Kādas zināšanas ikdienas Jums nepieciešamas pildot savus darba pienākumus	Apkopojums par speciālistu prasmēm, kompetencēm un zināšanām
Kādi ir nākotnes izaicinājumi ainavas pārvaldības jomā?	Iezīmēt nākotnes ainavu pārvaldības jomas aktualitātes un ar tam saistīto zināšanu kopumu

Aptaujas rezultāti

Aptaujā piedalījās 30 speciālisti, kas sniedza savas atbildes.

Kurā reģionā Jūs strādājat:

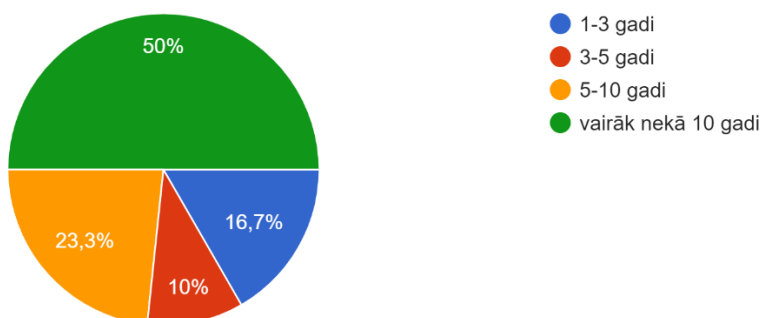
30 atbildes

5.att. Respondentu sadalījums pa reģioniem.

Jūsu darba pieredze ainavu plānošanā, ainavu arhitektūrā, arhitektūras un pārvaldības jomā:

30 atbildes

6.att. Respondentu darba pieredze atbilstošā jomā.

Respondentu ikdienas darba pienākumi:

- **Būvniecības procesa un būvprojektēšanas uzraudzība** - Būvprojektu izskatīšana, projektēšanas nosacījumu izstrāde labiekārtošanas daļai, atļauju izsniegšana, apzaļumošanas tehnisko noteikumu sagatavošana pašvaldības īpašumu projektu izstrādē;

- **Plānošanas dokumentu izstrāde** - līdzdalība pašvaldības plānošanas dokumentu izstrādē, kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana un attīstība, pilsētplānošanas saturs un process;
- **Dalība dažādās komisijās** - koku ciršanas komisija, vides aizsardzības jautājumu komisija, dalība projektēšanas izsoļu konkursos;
- **Projektu vadība un izvērtēšanas darbs** - sabiedrisko apstādījumu infrastruktūras atjaunošanas projektu vadība un uzraudzība, cenu aptaujas, līgumu darbu izpildes kontrole, iepirkumu specifikācijas sagatavošana vides objektu izgatavošanai un uztādīšanai, attīstības projektu un būvprojektu arhitektūras un labiekārtojumu kvalitātes izvērtēšana;
- **Izpēte** – dažāda mēroga ainavu izpēte un analīze, būvobjektu un citu pilsētvides objektu apsekošana;
- **Plānošanas jautājumi** - ainavu plānošana, ainavu arhitektūras elementu izvēle, darbs teritorijas plānojuma darba grupā, idejas ainavisko teritoriju iekļaušanai un izslēgšanai, ĢIS, atbilžu sagatavošana uz saņemtajiem iesniegumiem par ainavas jautājumiem, konsultatīvais darbs Teritorijas plānojumu izstrādē;
- **Apsaimniekošanas jautājumi** - teritoriju, tai skaitā īpaši aizsargājamo teritoriju apsaimniekošana, pašvaldības zaļo teritoriju apsaimniekošanas organizēšana, Latvāņu ierobežošanas pasākumu koordinēšana un uzraudzība novadā, pilsētas puķu stādījumu iepirkumu specifikācijas sagatavošana un stādījumu kopšanas koordinēšana pavasara-vasaras-rudens sezonā, koku kopšanas un bīstamo koku izzāģēšanas specifikāciju sagatavošana novadā un veicamo darbu koordinēšana;
- **Sadarbības jautājumi un konsultēšana**- starptautiskā sadarbība kultūras mantojuma jomā, sadarbība ar NVO, iedzīvotājiem, uzņēmējiem un citām iedzīvotāju grupām, ka arī profesionālām organizācijām.

Nepieciešamas zināšanas ikdienas pienākumu izpildei:

- **Zināšanas** - ainavu arhitekta izglītība, telpiskā attīstības plānošana, būvniecība un ar to saistītie procesi, būvnormatīvu prasības, kultūras mantojuma aizsardzība, izpratne par zaļo teritoriju apsaimniekošanu, ierīkošanu, zināšanas par specifikāciju sagatavošanu, par dizaina veidošanu, ekoloģija, ekonomika, juridiskās zināšanas, komunikāciju psiholoģijas, marketings, projektu vadīšana;
- **Darbs ar programmām** - Word, Excel, CAD, sistēmās GIS, BIS;

- **Normatīvo aktu** pārzināšana un lietošana – būvniecības un vides un ainavas aizsardzības regulējošie normatīvie akti, teritoriju plānošanas normatīvie akti, zināšanas par likumdošanu vides aizsardzības jomā, iepirkumu sagatavošana;
- **Jauno tendenču pārzināšana** – gan tehnoloģijas, gan politiskie instrumenti;

Nākotnes izaicinājumu ainavas pārvaldībā:

- **Teritorijas labiekārtošanas un apsaimniekošanas jautājumi** - ilgtspējīga, sakārtota vide, moderni un efektīgi risinājumi; atkritumu apsaimniekošana pilsētvidē; zaļo zonu un liela izmēra koku samazināšanās pilsētās, cieta segumu dominēšana; nestandarta stāvlaukumu risinājumu trūkums; dabai nelabvēlīgu darbību ierobežošana ainavu teritorijās; izmantot lietus ūdeņus, mēģināt izveidot bioievaļkus u.c. risinājumus; daudzdzīvokļu māju pagalmu sakārtošana; "zaļo" risinājumu (piemēram lietus ūdens savākšana un novadīšana); koku un inženierkomunikāciju līdzpastāvēšanas risinājumi ieviešana projektos; risinājumiem jābūt ekonomiski pamatotiem, uz universālā dizaina principiem balstītiem, jēgpilniem un atbilstoši vides un kultūrtelpas kontekstam; vienotas apstādījumu koncepcijas izveide, kas balstīta un saprotamiem noteikumiem, piemēram, 3-30-300 principa iedzīvināšana pilsētplānošanā dažādos līmeņos. Koku inventarizācija visiem ielu kokiem, normatīvajos aktos iekļaut koku aizsardzības jautājumus un definēt tās iekļaušanu ikdienas darba pienākumos.
- **Ainavu politikas ieviešana** - iestrādāšana plānošanas dokumentos, iedzīvotāju informēšana, vienots skatījums uz ainavu novērtējumu, iedzīvotāju un citu jomu kolēģu izglītošana ainavu pārvaldībā; izvirzīt nosacījumus teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos derīgo izrakteņu ieguvei un vēja elektrostaciju izvietojumam. Izstrādāt nosacījumus novada nozīmes dabas vērtībām (parkiem u.tml.) un ūdensobjektu, to krastu izmantošanai; sabalansēt sabiedrības vajadzību apmierināšanu - radoša pieeja risinājumiem; ainavas pārvaldība pēc mūsu (Latvijas) vajadzībām, nevis pēc ES direktīvās teikta; Tautsaimniecības attīstības nodrošināšana; sabiedrības izpratnes veidošana un nemitīgais izaicinājums - ar ierobežotu pieejamo resursu apjomu apmierināt maksimāli vairāk vajadzības;
- **Vides aizsardzības jautājumi** - cilvēku vajadzību sabalansēšana nodrošinot ilgtspējīgu ainavu transformāciju plānošanas procesā., kas pielāgojas klimata pārmaiņām; cīņa ar invazīvām sugām, kaitēkļiem un slimībām; urbanizācijas radītie izaicinājumi;
- **Kultūrvēsturiskais mantojums** - kultūrvēsturisko vērtību saglabāšana; Vēsturisko pilsētainavu attīstība, nodrošinot mūsdienu sabiedrības objektīvās vajadzības un ņemot vērā kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzības un saglabāšanas aspektu.

Ainavu pārvaldības iespējamais/ plānotais izglītības formāts un iespējas

Analizējot gan ārvalstu pieredzi, gan speciālistu viedokļus, kā arī esošo studiju formas nozarē, ir iespējami vairāki scenāriji vai etapi ainavu pārvaldības izglītības veicināšanai/attīstībai:

- **1.etaps** – ar ģeogrāfiju, arhitektūru, ainavu arhitektūru un teritorijas plānošanu saistīto studiju programmu studiju satura papildināšana, veidojot atsevišķus studiju kursus vai papildinot esošus studiju kursus. Šī etapa attīstība ir iespējama paralēli 2. etapam, lai topošus speciālistus izglītotu ainavu pārvaldības jomā.
- **2.etaps – mūžizglītības kurss “Ainavu pārvaldība”**, kas atvērts visiem interesentiem, kas jau ir ieguvuši augstāko izglītību. Šis etaps nepieciešams, kā pārejas posms, papildinot zināšanas jau esošiem speciālistiem. Iespējams nodrošināt, kā attālināto vai neklātienes formātu;
- **3.etaps** – veidot atsevišķo **profesijas standartu “Ainavu pārvaldības speciālists” un maģistra līmeņa specializāciju** vai īso profesionālo maģistra līmeņa programmu, ko var apgūt speciālisti, kam atbilstošā bakalaura līmeņa izglītība saistīta ar ģeogrāfiju, arhitektūru, ainavu arhitektūru un teritorijas plānošanu, lai iegūtu papildu specializāciju un profesiju. Iespējams, šī būtu starpaugstskolu studiju programma.

Pārejas periodā nepieciešams nodrošināt pirmos divus etapus, kas ļaus nodot zināšanas, prasmes un kompetences gan esošiem speciālistiem, gan topošiem speciālistiem. Pilnas programmas izveide prasa lielus resursus un stipendiju vietu nodrošinājumu – pirms uzsākt darbu pie studiju programmas, nepieciešams pētījums par speciālistu pieprasījumu darba tirgū, lai izprastu iespēju nodrošināt Augstskolas likumam atbilstošu studentu skaitu, kas ir samēra liels, un tāpēc labākais variants ir specializācija kādai no esošām profesionālām studiju programmām nozarē.

Pielikumi

1. Pielikums. Izsūtītā e-pasta vēstule par Informatīvo semināru.
2. Pielikums. Informatīvā semināra darba kārtība.
3. Pielikums. Semināra norises momentuzņēmumi.
4. Pielikums. Semināra dalībnieku aptaujas rezultāti.
5. Pielikums. Semināra "Zemes resursu izmantošanas alternatīvie scenāriji Latvijā" viedokļu apkopošanas rezultāti.
6. Pielikums. Pārskats par organizētajiem reģionālajiem darbsemināriem.
7. Ziņojuma sadaļas "Izglītība ainavu pārvaldības jomā" atsauces uz informācijas avotiem.

Zimbra: Uzaicinājums - tiešsaistes informatīvais seminārs par ilgtspējīgu zemes resursu izmantošanu un ainavu pārvaldību 30. aprīlī! — Mozilla F...

https://mail.arei.lv/public/launchNewWindow.jsp?skin=harmony&localeId=en_GB&full=1&childId=2

Close Reply Reply to All Forward Delete Spam

Uzaicinājums - tiešsaistes informatīvais seminārs par ilgtspējīgu zemes resursu izmantošanu un ainavu pārvaldību 30. aprīlī!
12 April, 2021 16:58

From: "Pēteris Lakovskis" <peteris.lakovskis@arei.lv>

To: pasts@varam.gov.lv "Kristīne Kedo" <Kristine.Kedo@varam.gov.lv> "Dace Granta" <Dace.Granta@varam.gov.lv> "Edvins Kāpostiņš" <Edvins.Kapostins@varam.gov.lv> "Ilze Osa" <ilze.osa@varam.gov.lv> "Loreta Vitina" <loreta.vitina@lzp.gov.lv> "Satiksmes ministrija" <Satiksmes.ministrija@sam.gov.lv> pasts@em.gov.lv pasts@zm.gov.lv "arvids ozols" <arvids.ozols@zm.gov.lv> "Aiva Zvirbule" <Aiva.Zvirbule@zm.gov.lv> pasts@fm.gov.lv "Tm kanceleja" <Tm.kanceleja@tm.gov.lv> vzd@vzd.gov.lv lps@lps.lv info@zmi.lv lvceli@lvceli.lv lvm@lvm.lv pkc@pkc.mk.gov.lv pasts@km.gov.lv lad@lad.gov.lv "Indulis Āboliņš" <Indulis.abolins@lad.gov.lv> info@chamber.lv "Aiga grasmane" <Aiga.grasmane@mezaipasnieki.lv> peat@peat.lv birojs@zemniekusaeima.lv info@ekoprodukti.lv llkc@llkc.lv ldf@ldf.lv info@pdf.lv lnb@lnb.lv info@laaab.lv pasts@vaad.gov.lv pasts@daba.gov.lv "Gita Strode" <Gita.Strode@daba.gov.lv> office@latvianwood.lv pasts@kurzemesregions.lv latgale@lpr.gov.lv vidzeme@vidzeme.lv rpr@rpr.lv zpr@zpr.gov.lv losp@losp.lv pasts@vmd.gov.lv pasts@mantojums.lv "ieva saleniece" <ieva.saleniece@daba.gov.lv> "lta planosana" <lta.planosana@gmail.com> "andis kublacovs" <andis.kublacovs@gmail.com> latarh@latarh.lv viesturs@lob.lv info@laukuforums.lv "olgers nikodemus" <olgers.nikodemus@lu.lv> "anita zarina" <anita.zarina@lu.lv> "ivo vinogradovs" <ivo.vinogradovs@lu.lv> "zigmars rendenijs" <zigmars.rendenijs@lu.lv> aimella@inbox.lv "anda ruskule" <anda.ruskule@bef.lv>

Seminars_zemes_...navas_30042021.pdf (1.1 MB)
Download | Briefcase | Remove

Labdien!

Šī gada 30. aprīlī organizējam tiešsaistes informatīvo semināru par uzsāktā valsts pētījumu programmas "Ilgtspējīga teritorijas attīstība un racionāla zemes resursu izmantošana" pētniecisko projektu (Nr. VPP-VARAM-ITAZRI-2020/1-0002) "Ilgtspējīga zemes resursu un ainavu pārvaldība: izaicinājumu novērtējums, metodoloģiskie risinājumi un priekšlikumi" (LandLat4Pol).

Pētniecisko projektu realizē Agrolesursu un ekonomikas institūts sadarbībā ar Latvijas Lauksaimniecības universitāti, Rīgas Tehnisko universitāti, Vidzemes Augstskolu un Latvijas Valsts mežzinātnes institūtu "Silava".

Seminārā informēsim par uzsāktu pētījumu un aicināsim piedalīties diskusijā par ilgtspējīgu zemes resursu izmantošanu, zemes resursu izmantošanas juridiskā ietvara un ainavu pārvaldības izaicinājumiem. Pielikumā nosūtām semināra programmu.

Lūgums apstiprināt savu dalību seminārā, aizpildot [reģistrācijas formu](#) līdz 23. aprīlim.

*Ja neizdodas aizpildīt reģistrācijas formu, lūdzam apstiprināt dalību seminārā, nosūtot pieteikumu uz e-pastu: andra.udre@arei.lv

Cieņā / Regards

Pēteris Lakovskis

Vadošais pētnieks / Leading researcher

Bioekonomikas nodaļa / Department of Bioeconomics

Agrolesursu un ekonomikas institūts (AREI)

2. Pielikums. Informatīvā semināra darba kārtība.

Ilgtspējīga zemes resursu un ainavu pārvaldība: izaicinājumu novērtējums, metodoloģiskie risinājumi un priekšlikumi (projekts Nr. VPP-VARAM-ITAZRI-2020/1-0002)

INFORMATĪVAIS SEMINĀRS

Datums: 30.04.2021.

Vieta: Tiešsaistē Zoom platformā:

<https://rtucloud1.zoom.us/j/5645086760?pwd=N0YrZnJtYUwvSVhaSjErZ1puZlUwZz09>

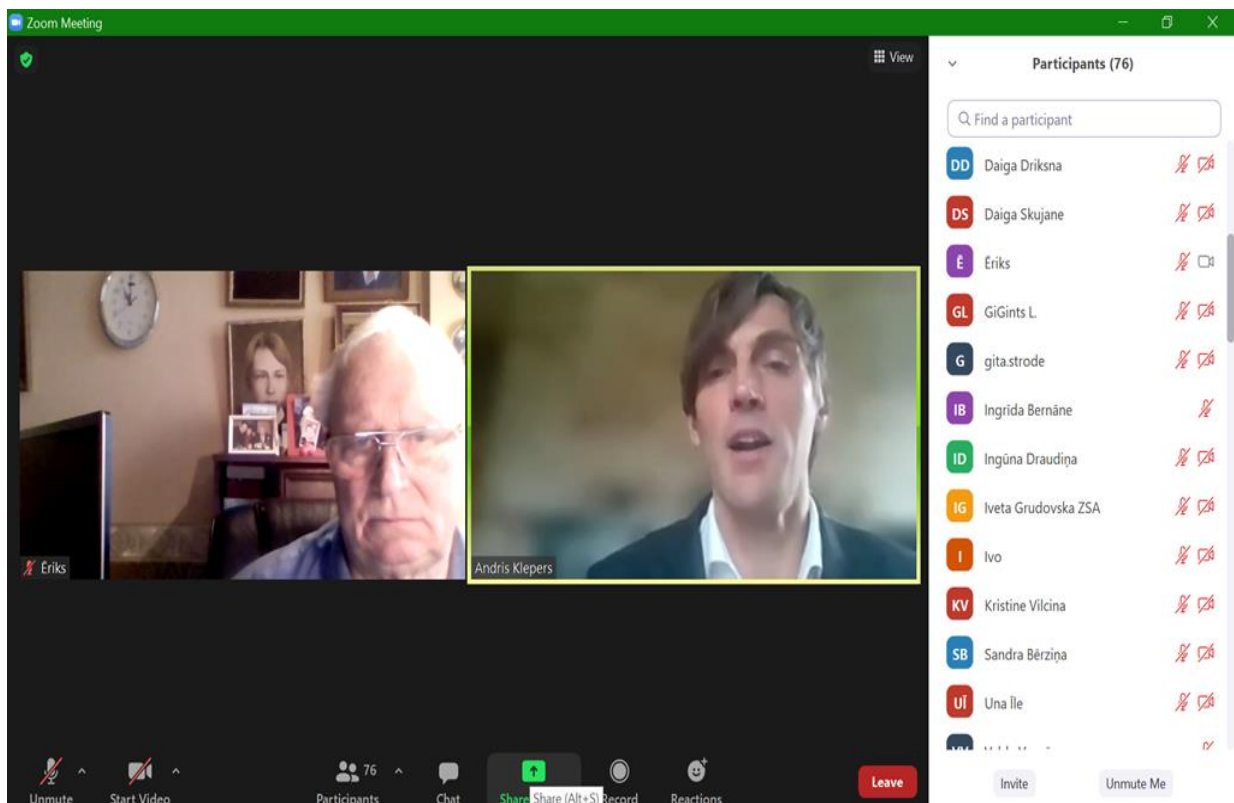
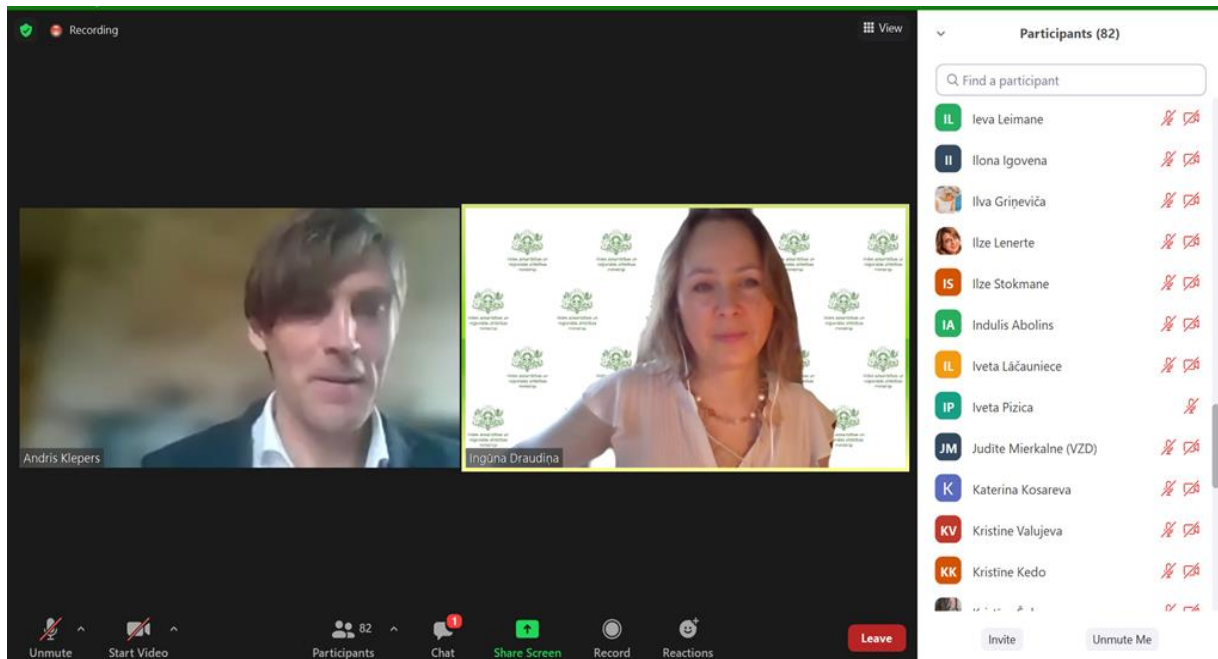
Darba kārtība

10.45 – 10.55	Pieslēgšanās
	Moderators <i>Dr.geogr. Andris Klepers</i> , vadošais pētnieks, ViA
11.00 – 11.15	Semināra atklāšana
	Ingūna Draudiņa , Telpiskās plānošanas un zemes pārvaldības departamenta direktore, VARAM
11.15 – 11.30	Valsts pētījumu programma "Ilgtspējīga teritorijas attīstība un racionāla zemes resursu izmantošana"
	Kristīne Kedo , Telpiskās plānošanas departamenta Telpiskās plānošanas politikas nodaļas vadītāja, VARAM
11.30 – 11.45	VPP projekts "Ilgtspējīga zemes resursu un ainavu pārvaldība: izaicinājumu novērtējums, metodoloģiskie risinājumi un priekšlikumi"
	Dr.geogr. Pēteris Lakovskis , vadošais pētnieks, projekta vadītājs, AREI
11.45 – 12.30	Ainavu novērtējums: pamats lēmumu pieņemšanai no stratēģiskā līdz projekta mērogam (ziņojums angļu valodā) <i>Landscape character assessment: a basis for landscape-led decisionmaking from the strategic to the project scale</i> Prof. Saimons Bells (Simon Bell) , LLU
12.30 – 12.45	Jautājumi/diskusija
12.45 – 13.00	Starpturība
13.00 – 13.20	Ainavu novērtēšanas metodoloģiskais ietvars ainavu pārvaldībai Latvijā Prof. Daiga Skujāne , LLU
13.20 – 13.40	Izaicinājumi zemes resursu ilgtspējīgas izmantošanas novērtēšanā Dr.oec. Aleksejs Nipers , vadošais pētnieks, LLU
13.40 – 14.00	Zemes resursu izmantošanas juridiskā ietvara analīze , Dr.oec. Armands Auziņš , vadošais pētnieks, RTU
14.00 – 14.05	Informācija par fokusgrupām un pieslēgšanās grupām
14.05 – 14.45	Darbs fokusgrupās: • Ilgtspējīga zemes resursu izmantošana (vada A. Nipers) • Zemes resursu izmantošanas juridiskais ietvars (J. Viesturs) • Ainavu pārvaldības izaicinājumi (P. Lakovskis)
14.45 – 15.00	Atziņas no darba grupām un turpmākie projekta soļi

*Semināra materiāli var tikt izmantoti publicitātes nolūkos

3. Pielikums. Semināra norises momentuzņēmumi.

3. Pielikuma turpinājums

Zoom Meeting

Recording

View

Participants (82)

Find a participant

GM Guntars Melnis

IL Ieva Leimane

II Ilona Igovena

Ilva Griņeviča

Ilze Lenerte

IS Ilze Stokmane

IA Indulis Abolins

IL Iveta Lāčauniece

IP Iveta Pizica

JM Judite Mierkalne (VZD)

K Katerina Kosareva

KV Kristine Valujeva

Unmute Me

Unmute

Start Video

Participants 82

Chat (Alt+H)

Share Screen

Record

Reactions

Leave

Zoom Meeting

Participants (87)

Find a participant

Edvins Kapostins

EP Elina Petersone

EV Evija Vintere

Gita Skābarniece

Gita Mežniece

Invite

Unmute Me

Chat

pausanai: www.menti.com
kods: 1546 3839

From Peteris Lakovskis to Everyone:

Jā, prezentācijas būs pieejamas.

To: Everyone

Type message here...

Go to www.menti.com and use the code 1546 3839

Mentimeter

Kā mēs izmantojam zemes resursus?

Pilnībā nepiekrītu

Pilnībā piekrītu

Zemes resursi Latvijā tiek apsaimniekoti ilgtspējīgi

2.7

Zemes resursi Latvijā tiek izmantoti ļoti efektīvi

2.9

28

1

0 skips

3. Pielikuma turpinājums

Zoom Meeting

Recording

Participants (90)

Find a participant

- AS Arnita Šereiko
- BG Baiba Grīsone-Šīre
- DG Dace Guste
- DO Dace Ozola

Chat

paušanai: www.menti.com
kods: 1546 3839

From Peteris Lakovskis to Everyone:
Jā, prezentācijas būs pieejamas.

Pētījuma aktualitāte

3/4 no ainaviski nozīmīgām ĪADT platībām aktuāli uz ainavu saglabāšanu un attīstību vērsti risinājumi

ĪADT kategorijas

- Rezervāti, dabas liegumi, dabas pieminekļi u.c.
- Ainavu aizsardzībai nozīmīgās
- Ainaviski nozīmīgās

Aizsargājamo Biotopu īpatsvars 21%

Ainaviskās ĪADT īpatsvars 21%

Participants (92)

Find a participant

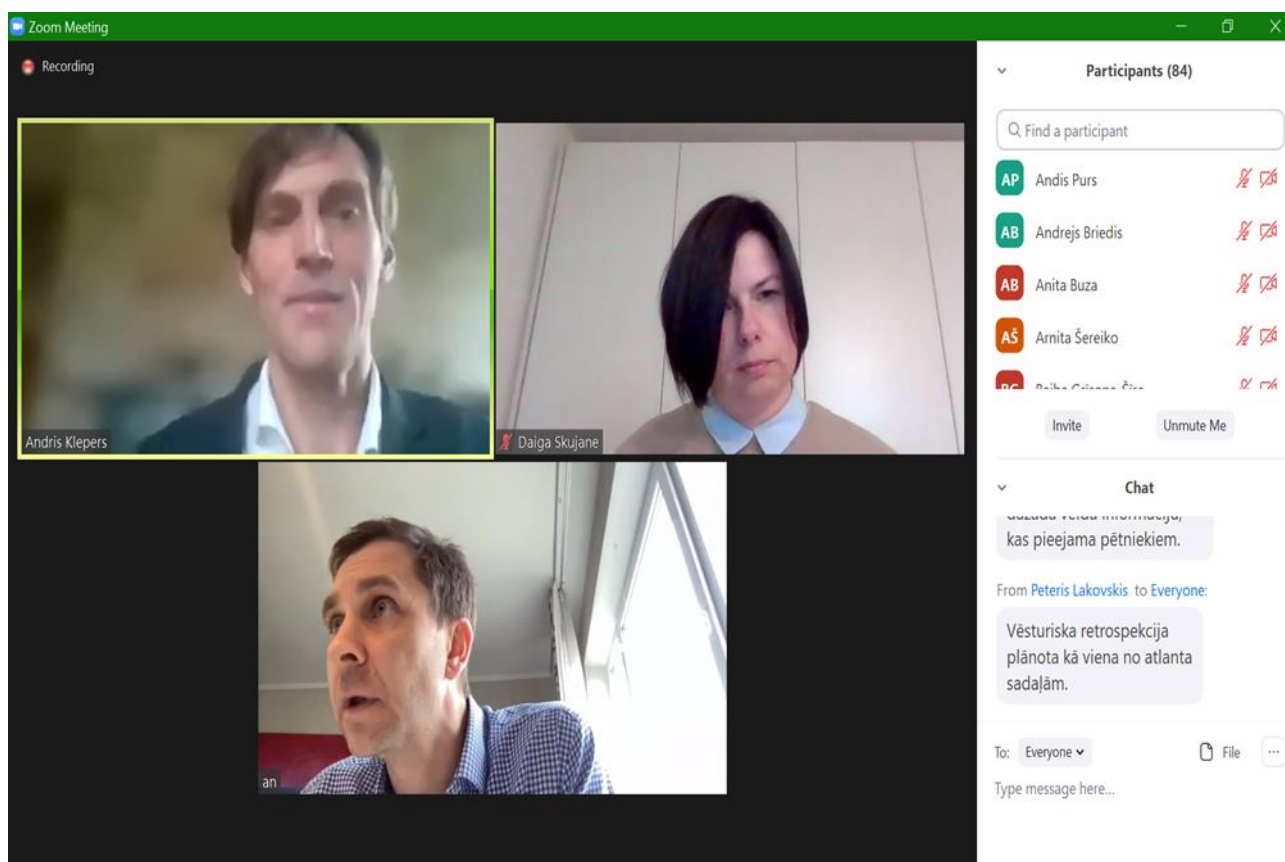
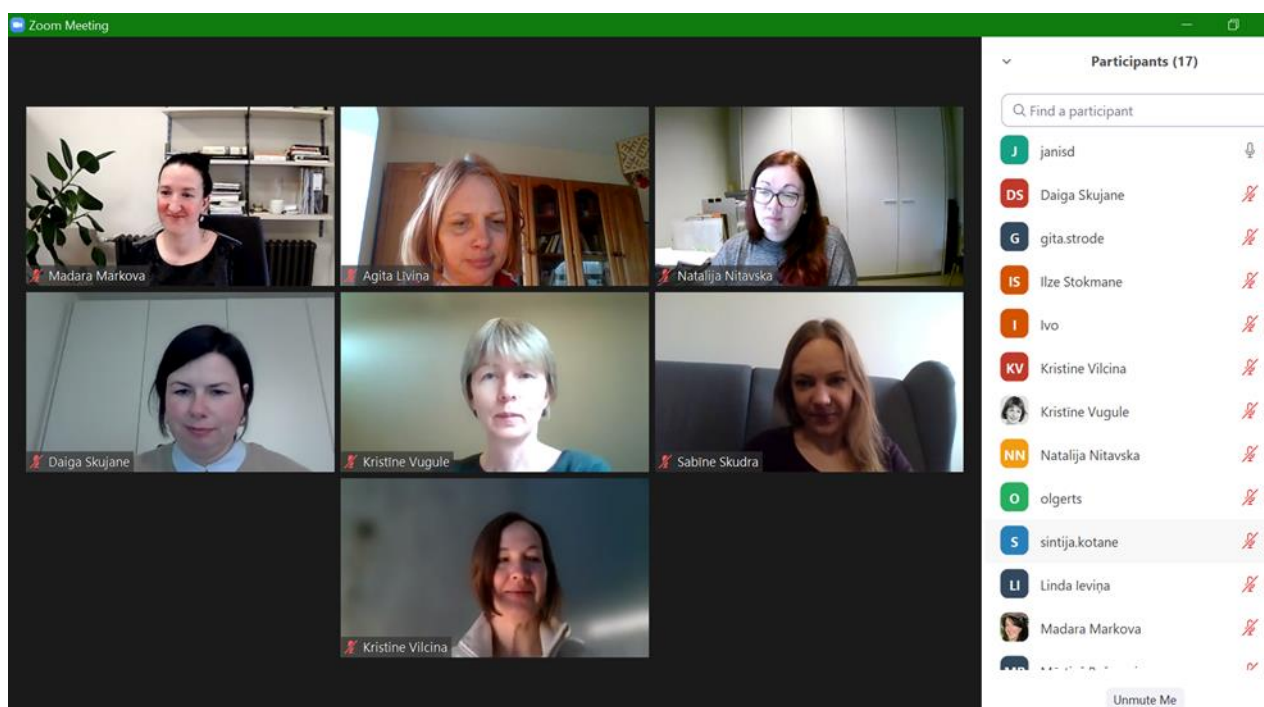
- AK Aivita Kalniņa
- AP Andis Pūrs
- AB Andrejs Briedis
- AB Anita Buza

Chat

paušanai: www.menti.com
kods: 1546 3839

From Peteris Lakovskis to Everyone:
Jā, prezentācijas būs pieejamas.

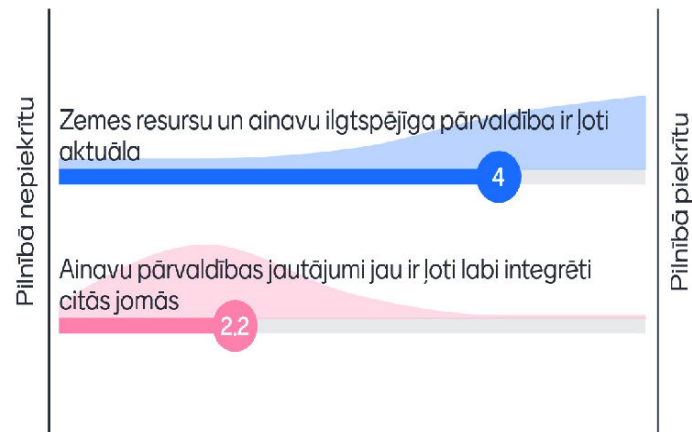
3. Pielikuma turpinājums

4. Pielikums. Semināra dalībnieku aptaujas rezultāti.

Vai zemes resursu un ainavu ilgtspējīga pārvaldība Latvijā ir aktuāla?

Mentimeter

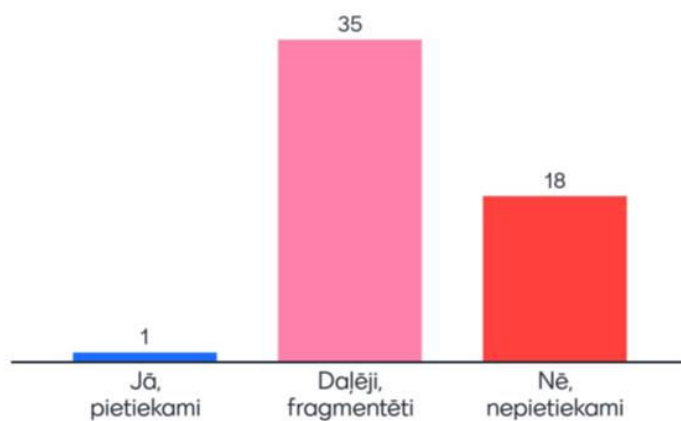
Kā mēs izmantojam zemes resursus?

Mentimeter

Vai Latvijā ir pietiekama zināšanu un ieviesto projektu rezultātu pārnese zemes resursu un ainavu pārvaldībā?

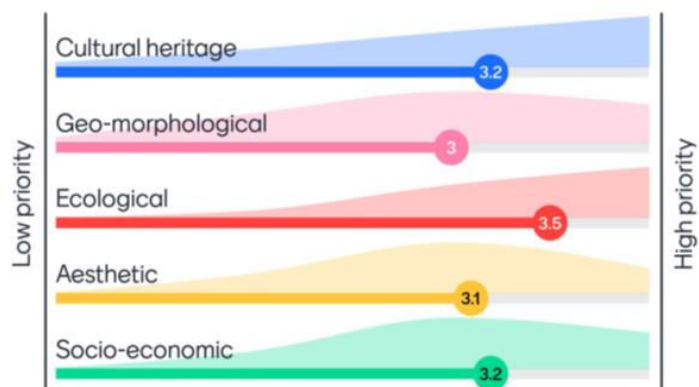
Mentimeter

54

Please prioritize, which are the most important landscape characteristics?

Mentimeter

55

Saranžējiet prioritārā secībā Jūsaprāt nozīmīgākās ainavu atlanta izmantošanas funkcijas

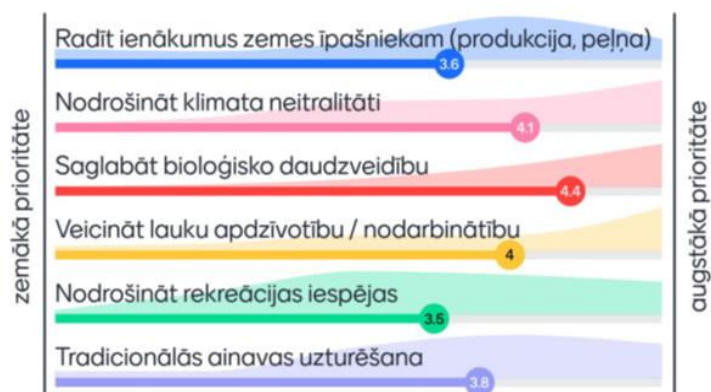
Mentimeter

26

Kādi Jūsaprāt ir svarīgākie zemes resursu izmantošanas uzdevumi Latvijā?

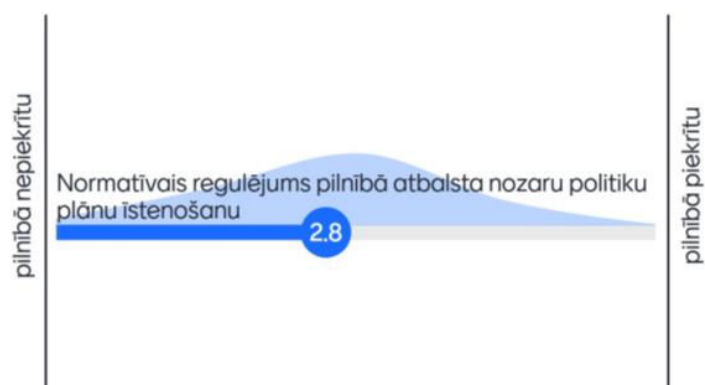
Mentimeter

39

Zemes resursu izmantošanas normatīvais regulējums

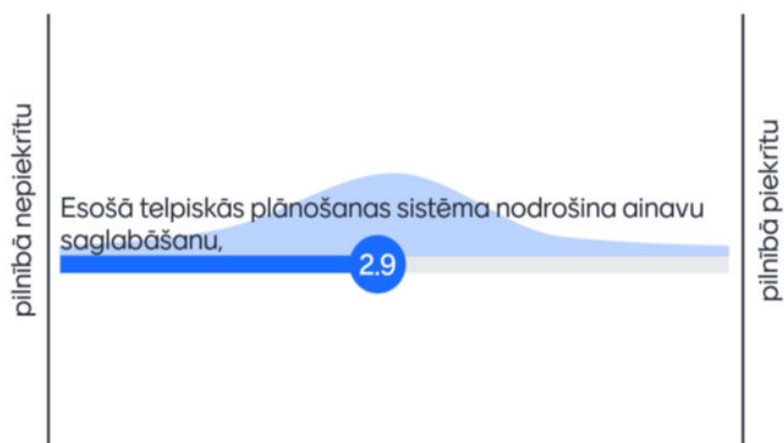
Mentimeter

23

Ainavu kvalitātes mērķu sasniegšana

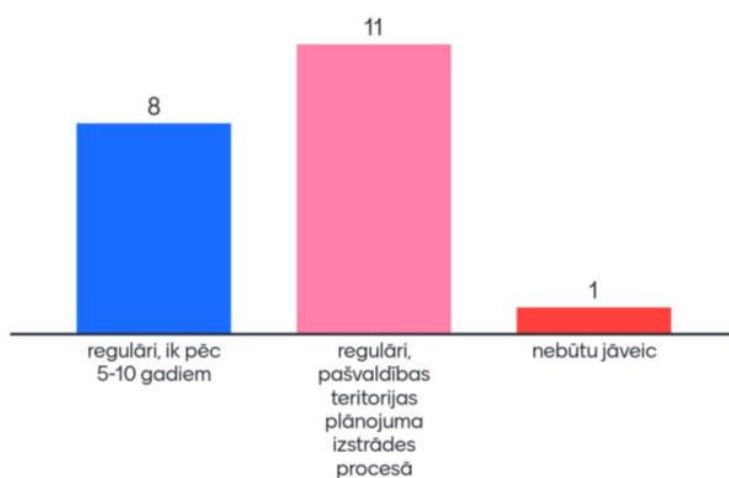
Mentimeter

16

Vai būtu jāveic atkārtota ainavu novērtēšana?

Mentimeter

20

Lai integrētu ainavu politiku visu līmeņu teritorijas attīstības plānošanā prioritāri ir nepieciešams (izvēlēties 2 nozīmīgākos)

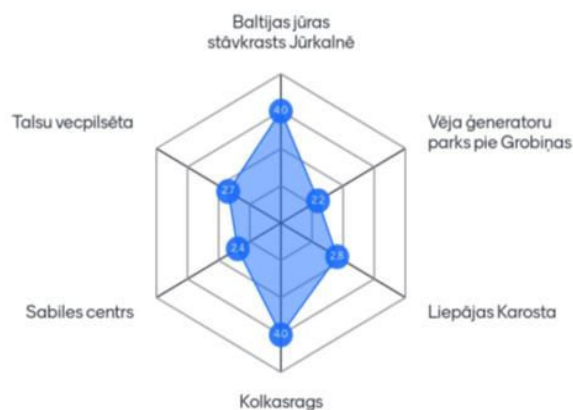
Mentimeter

2

Kura no pieminētajām ainavām jūsu prāt ir raksturīgāka Kurzemei?

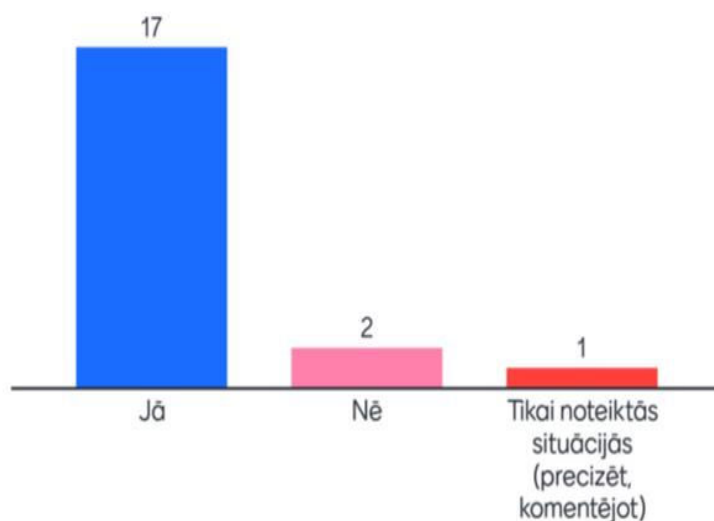
Mentimeter

26

Vai Jūs uzskatāt, ka ekosistēmu pakalpojumu (jeb dabas devuma cilvēkiem) pieeja būtu izmantojama ainavu vērtības noteikšanai?

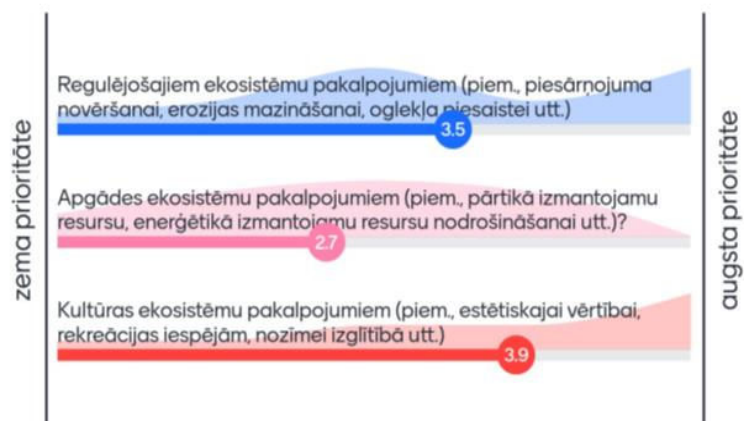
Mentimeter

20

Kā Jums šķiet, vai ainavās ar augstāku vērtību lielāka nozīme ir:

Mentimeter

13

Kas ir visvairāk vajadzīgs, lai integrētu ainavu plānošanas jautājumus un ilgtspējīgu zemes resursu pārvaldību citu nozaru attīstības plānos?

Mentimeter

29

Kas ir visvairāk vajadzīgs, lai integrētu ainavu plānošanas jautājumus un ilgtspējīgu zemes resursu pārvaldību citu nozaru attīstības plānos?

Mentimeter

Kas ir visvairāk vajadzīgs, lai integrētu ainavu plānošanas jautājumus un ilgtspējīgu zemes resursu pārvaldību citu nozaru attīstības plānos?

Mentimeter

Kas ir visvairāk vajadzīgs, lai integrētu ainavu plānošanas jautājumus un ilgtspējīgu zemes resursu pārvaldību citu nozaru attīstības plānos?

Mentimeter

Nacionāla mēroga prioritātes, bet pietiekami konkrētas, lai tās būtu iespējams iekļaut teritorijas plānojumos. Arī teritorijas plānotāju informēšana un vadlīnijas, kā nacionālās prioritātes iestrādāt teritorijas plānojumā.

Daudzveidīgs dialogs: nozaru starpā, dažādu pārvaldības līmeņu starpā, sabiedrības ieskaiste.

**Semināra “Zemes resursu izmantošanas alternatīvie scenāriji Latvijā”
viedokļu apkopošanas rezultāti**

Kolonnās “Iekļaujams scenārijā” un “Nav iekļaujams scenārijā” ir norādīts dalībnieku skaits, kas novērtēja attiecīgo darbību kā iekļaujamu vai neiekļaujamu.

Bāzes scenārijs: raksturo pašreizējo zemes izmantošanu Latvijā.

Projekta izpildītāju piedāvātais raksturojošais rādītājs	Semināra dalībnieku piedāvātie papildinājumi	Semināra dalībnieku komentāri
28.7% no N2O emisijām veido organisko augšņu apsaimniekošana		Ja emisijas rodas no resursa apsaimniekošanas un veselīgas pārtikas ražošanas, tad jāmeklē kompensācijas mehānismi
~1.7milj. ha no 2.3milj. ha LIZ ir izmantota lauksaimnieciskajā ražošanā		Ja šī vērtība ir nozīmīga LV sabiedrībai un sniedz ieguldījumu nodarbinātībā, tad noteikti ir saglabājams noteiktais platības īpatsvars
35% mežu ir sasnieguši galvenās cirtes vecumu		Kas ir meža vērtība un kā LV tiek izprasts meža vērtības pieaugums? No tā izejot jāveido bāzes rādītājs - meža zeme, tajā ar to saistītas daudzveidības vērtības un pārvaldība atbilstošo CO ₂ piesaistei ilgtermiņā
11.9% no Latvijas teritorijas ir īpaši aizsargājamās dabas teritorijas		Jāņem vērā Eiropas Bioloģiskās daudzveidības stratēģija 2030, kur aizsargāto teritoriju īpatsvars jāpalielina līdz 30 % no valsts teritorijas, t.sk. 10 % nosakot stingru aizsardzību
	Lauksaimniecībā nodarbināto skaits	Būtiski pie bāzes iekļaut arī sociālo aspektu
	Augstas kvalitātes virszemes un pazemes ūdensobjektu īpatsvars	Rekreācijai

Klimatneitralitāte: raksturo virzību, kur saimnieciskā darbība rada 0 emisijas.

Projekta izpildītāju piedāvātā darbība	Semināra dalībnieku piedāvātie papildinājumi	Semināra dalībnieku komentāri	Iekļaujams scenārijā	Nav iekļaujams scenārijā
Būtiski samazināt organisko augšņu platības lauksaimniecībā		Lai šo novērtētu, būtu jāsaprot, kas notiks ar šīm zemēm Apzināt, kāda saimniekošana notiek, secīgi, ja darbība ir ekonomiski pamatota, tad citās zemēs jāmeklē kompensējošais pasākums Hidroloģiskā režīma atjaunošana organiskajās augsnēs, padarot tās par oglekļa krātuvēm	8	
Bioloģisko lauksaimniecību skaita būtiska palielināšana		Bioloģiski sertificētas platības būtiska palielināšana	12	
Minerālmēslu izmantošanas samazināšana			14	
Koksnes krājas palielināšana mežaudzēs, samazinot pāraugušas un vecās mežaudzes		Pasākums pretrunā ar ES BDS uzdevumu "aizsargāt vecus mežus" Vecu mežu platību samazināšana nenozīmē krājas palielinājumu	5	12
Saimnieciskās darbības radīto emisiju mazināšana saimniecībā caur oglekļa piesaisti			8	1
Neapsaimniekotas un aizaugušas LIZ atgriešana ražošanā		Pasākumam būtiski riski attiecībā bioloģisko daudzveidības saglabāšanu Nevaru iedomāties, kā tas varētu palīdzēt klimatneitralitātes mērķa sasniegšanai (lai gan var būt lietderīgi no citiem viedokļiem) Ja tiek atgriezta kā ilggadīgs zālājs (nevis sēts un intensīvs zālājs), tad atbalstāma	10	3
	Ilggadīgo zālāju funkcionāla izmantošana/saglabāšana		7	

SEG emisiju samazināšana: scenārijs, kur tiek samazinātas emisijas tā, lai nepasliktinātu citu zemes funkciju sniegumu.

Projekta izpildītāju piedāvātā darbība	Semināra dalībnieku piedāvātie papildinājumi	Semināra dalībnieku komentāri	Iekļaujams scenārijā	Nav iekļaujams scenārijā
Neapsaimniekotas un aizaugušas LIZ atgriešana ražošanā			11	2
SEG emisiju samazināšana no platībām ar mazāku ekonomisko atdevi			8	2
Dārzeņu platību palielināšana		Nevar novērtēt, ja nav zināms, uz kā rēķina šīs platības tiek palielinātas	9	2
Mežaudžu produktivitātes uzlabošana		Ja produktivitātes uzlabošana nozīmē intensīvāku mežizstrādi vai veco mežu izciršanu, SEG emisijas palielināsies, nevis samazināsies	9	5
Intensīvi apsaimniekoto LIZ platību samazināšana			7	5
Integrēti apsaimniekotu platību palielināšana (augšnes analīžu izmantošana lēmumu pieņemšanā)			12	
	Saimniecību C pēdas noteikšana uz saražoto vienību		1	
	Bioloģiskās piensaimniecības attīstība		10	1

Reģionu specializācija: scenārijā tiek izmantots reģionālais potenciāls zemes funkciju snieguma nodrošināšanai.

Projekta izpildītāju piedāvātā darbība	Semināra dalībnieku piedāvātie papildinājumi	Semināra dalībnieku komentāri	Iekļaujams scenārijā	Nav iekļaujams scenārijā
Produktīvo reģionu radīto emisiju kompensēšana mazāk produktīvos reģionos			3	7
Organisko augšņu apsaimniekošanas metožu transformācija uz SEG emisiju mazietilpīgu saimniekošanas veidu			11	2
Mazāk produktīvo reģionu neapsaimniekoto lauksaimniecībā izmantojamo zemju optimizēšana		Nepasaimniekotas un neproduktīvas zemes jāizmanto ekonomiski pamatoti Te prioritātei vajadzētu būt apsaimniekošanai, kas vērsta uz bioloģiskās daudzveidības veicināšanu, ja vien teritorijai ir tāds potenciāls	8	1
	Lauksaimniecības kultūru audzēšanas enerģētikai neatbalstīšana, sevišķi produktīvajos reģionos, sekmējot atliekvielu izmantošanu		2	
	Lauksaimniecības, mežsaimniecības, zivsaimniecības atliekvielu / atkritumu atgūšana enerģētikā vai to iesaistīšana citā sektorā		2	
	Bioreģionu izveide caur atbalsta aktivitātēm		2	1

Pārskats par organizētajiem reģionālajiem darbsemināriem

Plānošanas reģions	NNAVT statuss	Pārvaldības padome, dalībnieki, funkcijas	Pārvaldības priekšlikumi	Sadarbības instrumenti	Motivācijas instrumenti
Latgales. Daugavpils 07.11.2022. 17 dalībnieki	NNAVT statuss un robežas tiek noteiktas ainavu nozares nacionālā tematiskā attīstības plānā (kā pielikums), kuru pārskata līdz ar plānošanas periodu. .. Regulētam ar likumu un MK noteikumiem. .. Vai ar VARAM vai MK apstiprinātu rīkojumu.	PR ir tehniskais administratīvais resurss Pārvaldības padomju darbības organizēšanā, darba plāna izstrādes organizācija un ieviešanas koordinācija. PR koordinatoram aktīvi jāiesaistās citās komisijās, plānos, lai visur tiktu iekļautas NNAVT. Būtiski, ka valdība akceptē NNAVT ir svarīgas. Šobrīd nav ainavu speciālista PR. Iesaistīto pušu un interešu līdzsvarošana. Komandā jābūt ainavu jomas speciālistam (labāk pētniekam). .. Vadošā loma PR – virzītājspēks, koordinators, kas monitorē patstāvīgi situāciju (pēc izmaiņu datu bāzē.). Runas pārvērš darbos.	Vienoti darbības principi visām Pārvaldības padomēm. Jābūt darba plānam – konkrētiem uzdevumiem.	Pārvaldības padomes rekomendācija pie projektu pieteikumiem. Svarīgi, lai pašvaldība atzīst, ka ainava ir svarīga. Sadarbība ar kopienas līderi.	Aktīvi dzīvi pasākumi. Bonusi Atvieglojumi ainaviskajās zonās

Plānošanas reģions	NNAVt statuss	Pārvaldības padome, dalībnieki, funkcijas	Pārvaldības priekšlikumi	Sadarbības instrumenti	Motivācijas instrumenti
		Sastāvs: Valsts iestādes DAP, LVM, VVD, pašvaldības, uzņēmumi, z/s, vietējā kopiena. % viendabīgu pārklājumu. Funkcijas: Plānošana (vienotas attīstības stratēģijas izstrāde) Prioritāšu noteikšana Projektu vērtējums			
Vidzemes. Cēsis 08.11.2022. 27 dalībnieki	Jābūt regulētam no valsts – vienota pieeja starp pašvaldībām, PR. Juridiski saistošs (rekomendējošs nē). .. Saredz draudus, ka tiks radīta papildu birokrātija. Īsus un konkrētus noteikumus par iespējamo NNAVt izmantošanu. Nacionāls, valstisks statuss.	PR veicināt sadarbību, koordinēt, konsultēt. Ilgtermiņa attīstības stratēģijā iekļaut NNAVt. Funkcija plānošanas dokumentu izstrāde, izpēte. Pašvaldībām ir atšķirīgas pieredzes darbā ar PR. Kā panākt, lai NNAVt nepalik par "lenīstu" teritoriju? VVD, NKMP, NVO, teritoriju īpašnieki, kopienas.	Starpreģionu teritorijās – valstiskais regulējums pluss ciešāka plānošanas reģionu savstarpēja sadarbība. Starpsvalstu ainavisko teritoriju pārvaldības pieredze.	Kopīgi projekti – iekļauts finanšu instruments, kur noteiktas iesaistītās puses obligāti ir partneri. Kopienas resurss – difūzā ainava jeb punktveida objekti kā nacionālās nozīmes ainava (dižkoki, alejas) Izglītošana, iesaiste, informēšana Īpašnieks kā pirmais sadarbības partneris Integrēt atbalsta saņemšanu noteikumos – LAD, Lauku konsultāciju centrs.	Pilnvarojums sabiedrībai? Personīgā lepnuma jautājums. Iekļaut noteikumus, bukletos informāciju, kas jāzina pirms īpašuma iegādes NNAVt. Vadlīnijas – bonusi. Jāstrādā ar komunikācija kanāliem (sabiedrības domāšana nav gatava) .

Plānošanas reģions	NNAVt statuss	Pārvaldības padome, dalībnieki, funkcijas	Pārvaldības priekšlikumi	Sadarbības instrumenti	Motivācijas instrumenti
		Veicināt vienotu pašvaldību pieeju ainava attīstības jautājumos. Jāiesaista valsts institūcijas. Novadu savstarpējā sadarbība. Papildfunkcijas un to deleģēšana. Galējo lēmumu pieņemšana P kompetencē. Koordināciju var veikt arī cita organizācija. Uzmanīšanas funkcija pašvaldībām @kopienām.		Normatīvo aktu integrēšana, neveidot birokrātisko slogu. Izglītošana pašvaldības, sabiedrības (komunikācijas kanāli). Sabiedrības izglītošana par NNAVt.	Jābūt veicinošam – salīdzinājums ar Zilo karogu pludmali.
Kurzemes. Kuldīgā 09.11.2022. 31 dalībnieks	Jābūt likuma spēkam, apgrūtinājumi. Jānosaka sasniedzamie rezultāti. Lai veicinātu attīstību, jābūt bonusa sistēmai. Motivācijas instrumentiem ir jābūt sasaistītiem ar juridisko statusu.	Uzskata, ka lieki PR un Pārvaldības padomes izveide. Konsultatīvai padomei nav nozīmes. ... PR mentorēšanas funkcija (Mediators) Pārvaldības padomē: apsaimniekotājs, pētnieki, zemes īpašnieki, pašvaldības darbinieki (plānotāji), jurists, uzņēmēji.	Starpreģioniem – sadarbība starp reģioniem piekrastes teritorijā. 2 gadu darba plāna izstrāde. Ikgadējais pieredzes apmaiņas forums (KNP FORUMS tika minēts kā sekmīgs piemērs).	Sabiedrības iesaiste Hakatons Tikšanās Plāna izstrāde Tikšanās uz vietām teritorijā (pārgājieni, pasākums) .. Jēgpilns instruments ir vietējo ieinteresētība. Tikšanās izglītības pasākumi. Īsi dažos punktos pateikt, ko nedrīkst!	Nodokļu atlaide (pašvaldība dos atlaidi par Valsts nozīmes teritoriju??). Kadastrālā vērtībā ielikt iekšā NNAVt Granti .. Infrastruktūra Finansiālais atbalsts Konsultatīvais atbalsts (ekoloģiskais, tūrisms, finanses, juridiskie)

Plānošanas reģions	NNAVТ statuss	Pārvaldības padome, dalībnieki, funkcijas	Pārvaldības priekšlikumi	Sadarbības instrumenti	Motivācijas instrumenti
	Pašvaldību likumu pārskatīt par vietējo iedzīvotāju iesaisti (iedzīvotāju padomes).	VARAM, PR pārstāvis, NVO, DAP, fondi. Pašvaldība (TIKSC), projekta vadītājs. PR koordinators starpnovadu teritorijās (piekraste) pluss mediators starp Kurzemes reģiona teritorijām Pārējās teritorijās – pašvaldība vai ainavu teritorijas forums (visas iesaistītās puses Reģiona pārstāvis ir kā dalībnieks. Pārvaldības padome – esošās iniciatīvas, kas jau ir izveidojušās strādā labi.			Nacionālais finansējums "Ainavu kvalitātes". Kopā ar finansējumu uzreiz ir jāpasaka kādiem mērķiem, darbībām to var izmantot.

Plānošanas reģions	NNAVТ statuss	Pārvaldības padome, dalībnieki, funkcijas	Pārvaldības priekšlikumi	Sadarbības instrumenti	Motivācijas instrumenti
Zemgales. Jelgavā 10.11.2022. 21 dalībnieks	Juridiskam statusam. Politikas plānošanas dokumentos. Robežas un nosacījumus noteikt PR stratēģijā.	Atbalsta PR, jo pārskatāmi. Koordinējoša loma. Noteicošā loma teritorijas plānojuma attīstības jomā. Stiprināt PR, lai nodotu zināšanas un pieredzi plānotājiem. Dalībnieki: vietējās kopienas, pašvaldības, DAP, VVD, PR., NKMP Sabiedrības līdzdalības pasākumu organizēšana (tiešā komunikācija uz vietām), sabiedrības izglītošana, pārvaldības vadlīniju izstrāde.	Starpreģionālajām NNAVТ kopīga pārvaldība. Vietējā un pārrobežu sadarbība, piemēram, karsta kritenes.	Starpvalstu, starpreģionu pieredzes apmaiņa Vadošo pētnieku iesaiste Interaktīvas lietotnes, IT risinājumi. Publikācijas starptautiskos žurnālos, SCOPUS, Web of Sc., Q1 vai Q2. Konferences, semināri Izglītojamo iesaiste	Finansējums konkrēta objekta attīstīšanai (subsīdijas). Objektu popularizēšana. Finansējums izejdati, vēsturiskie materiāli, realizācija. Sadarbība ar kaimiņiem. Ģeogrāfiskais novietojums. Īpaši tūrisma objektu izvietojums, lai individuālā apbūvē nav viesu mājas. Centrāls jautājums KUR LIKT SIENU?

Plānošanas reģions	NNAVT statuss	Pārvaldības padome, dalībnieki, funkcijas	Pārvaldības priekšlikumi	Sadarbības instrumenti	Motivācijas instrumenti
Rīgas. Rīgā 11.11.2022. 14 dalībnieki	Nostiprināt likumdošanā: jauns likums ietverot, katrai pusei atbildības, piem., DAP, NKMP, pašvaldībai. Apvienot nosacījumus dažādās normās un dažādu institūciju atbildības (izskatīt esošo likumdošanu, kas kur ir iekļauts. Tas palīdzēs pašvaldībām, varēs atsaukties uz likumu. T.sk. finansējuma piesaistei. Likumam nav jābūt ļoti detālam, lai zemākais līmenis var lemt pats. Likumā neietvert robežas. Šis būtu arī pluss, ka tiktu palielināts aizsargājamo teritoriju platību skaits.	Pārvaldības padomes sastāvs – atbalsta ierosināto priekšlikumu. Papildinājums, ka sastāvā jābūt pārstāvim arī no nacionālā līmeņa. Princips līderi pievelk līderus, lai nav vājas padomes. Funkcijas deleģējums PR ir atkarīgs no lēmumiem valstiskā līmenī (ir šaubas, ka šādos apstākļos tas varētu notikt). Ja funkcija netiek deleģēta, tad var darīt tik cik plānošanas procesā teritorijas plānotājs. Pamatuzdevums telpiskajiem plānotājiem: Iekļaut PR IAS Telpiskajā perspektīvā, Rīcību kopu attīstības programmā.	Starpreģionālajā m NNAVT sadarbojas plānošanas reģioni (ir sekmīga pieredze). Norāda, ka starpreģionu sadarbība pie nosacījuma, ja tiek deleģēta funkcija. Kopā var izstrādāt Tematisko plānojumu. Papildināt priekšlikumus – pasākumus ar: Pilsētvides kvalitātes bloks, Klimata pārmaiņu mazināšana Ainavu pieejamība videi draudzīgos veidos Aizliegt kailcirtes Dizains lielajām elektroapgādes līnijām, ja netiek izmantoti pazemes kabeli. Priekšlikums pārdomāt nosaukumu NNAVT Piejūra, jo tāds ir dabas parka nosaukums.	Regularitāte sadarbībai attīstības procesos – platforma (neformāla). Dialogs starp dažādām pusēm. Projekti kā instruments	lezmēts finansējums ko piesaistīt (SAM tipa projekti Nodokļu atvieglojumi Līdzdalības budžets kā finansējums Projekti, labās prakses infrastruktūras izbūvei. Vietējam iedzīvotājam ir vajadzība sajūst, ka šī vieta tiešām ir valsts rūpes.

Plānošanas reģions	NNAVТ statuss	Pārvaldības padome, dalībnieki, funkcijas	Pārvaldības priekšlikumi	Sadarbības instrumenti	Motivācijas instrumenti
	Mērķprogrammas finansējums, kurai klāt ir aprakstīti finansējuma izlietojuma mērķi (kam to var izlietot, lai uzturēt kvalitatīvu ainavu. Priekšlikumi esošo Finansējumu programmu papildināšanai, lai efektīvāk un rezultatīvāk izmantotu resursus (Piem. priekšlikums LEADER programmai). NNAVТ robežu noteikšanai izstrādāt Metodiku. Robežas noteikt, izstrādājot projektu konkrētajai NNAVТ (līdzība ar Kultūrvēsturis kapiem pieminekļiem).	PR piedalās padome, uzrauga pašvaldību darbu. Pašvaldības loma: Tematiskais plānojums un rīcības attīstības programmā. Būvvaldes kapacitātes celšana. No VARAM un PR metodiskais atbalsts. Par enerģētikas ierobežojumiem. Ja ir ārpus pašpatēriņa, tad šādus gadījumus var izskatīt padome.			

..

Ziņojuma sadaļas "Izglītība ainavu pārvaldības jomā" atsauces uz informācijas avotiem

- Ainavu arhitektūras nozares rokasgrāmata https://www.laaab.lv/wp-content/uploads/2022/03/Ainavu-arhitekturas-nozares-rokasgramata_2021.pdf
- Ainavu politikas pamatnostādņēs 2013-2019 <https://likumi.lv/ta/id/258803-par-ainavu-politikas-pamatnostadnem-2013-2019-gadam>
- Climate Adaptation Governance <https://www.rug.nl/masters/climate-adaptation-governance/?lang=en>
- Eiropas Padomes Ainavas balva <https://www.varam.gov.lv/lv/eiropas-padomes-ainavas-balva>
- Eiropas ainavu konvencija <https://likumi.lv/ta/lv/starptautiskie-ligumi/id/1265>
- Environmental governance and adaptation to climate change <https://www.emu.ee/en/admissions/environmental-governance-and-adaptation-to-climate-change/#Career%20prospects>
- IFLA Definition of Landscape Architect <https://iflaeurope.eu/index.php/site/general/landscape-architecture-profession>
- Landscape Governance and Management <https://www.slu.se/en/departments/department-of-landscape-architecture-planning-management/about-the-department/management-and-governance/>
- The University of Sheffield "Landscape Management" <https://www.sheffield.ac.uk/postgraduate/taught/courses/2022/landscape-management-ma-pg-diploma>
- UN Habitata Agenda https://www.laaab.lv/wp-content/uploads/2022/03/Ainavu-arhitekturas-nozares-rokasgramata_2021.pdf
- Wageningen University "Landscape Governance" <https://www.wur.nl/en/show/landscape-governance-collaborating-across-sectors-and-scales.htm>
- Wageningen University "Landscape Governance: Collaborating Across Sectors and Scales" <https://www.edx.org/course/landscape-governance-collaborating-across-sectors>